

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

14

■ La „Electronica“:
Noul la rampa
de control

■ PE CALEA VICTORIEI

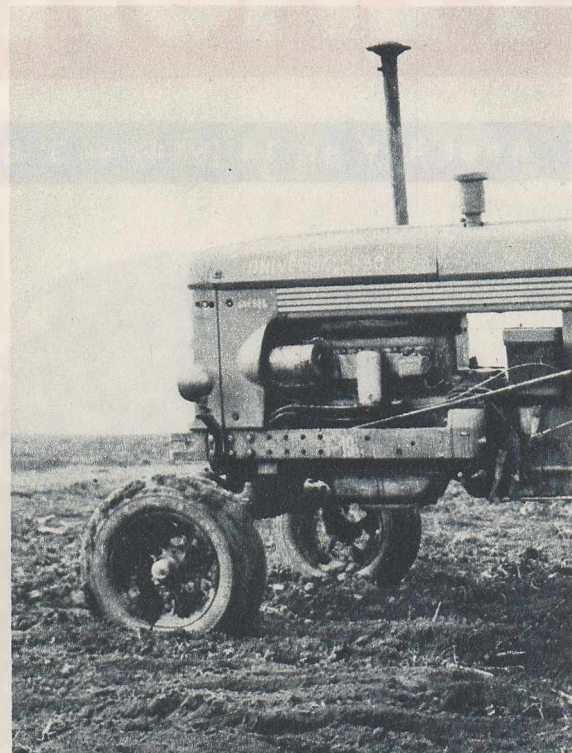
■ ACTUALITĂȚI
CINEMATOGRAFICE

Anul XIV nr. 14 (514) — 3 aprilie 1965

Foto-
reportajul
săptămîinii

PRIMĂVARA PE OGOARELE PATRIEI

Bărăganul trăiește marele freamăt al campaniei agricole de primăvară. Brigada condusă de Constantin Tudorache din trustul Gostat-Călărași depășește zilnic cu 4-5 ha norma la însămînțări.

Zi însorită pe tarlalele cooperativei agricole din satul Conduratu, raionul Mizil. Se însămânțează ultimele suprafețe cu planta care va zimbi soarelui — floarea-soarelui.

În sfârșit, primăvara s-a instalat definitiv pe ogoarele țării. Oameni și mașini împinzesc cimpurile. Lucrările agricole sînt în toi. Muncitorii din gospodăriile agricole de stat, mecanizatorii și țărani cooperatori sînt prinși în bătălia muncilor agricole.

Deși desprimăvărarea a întîrziat, există condiții ca toate lucrările agricole să fie executate la timp și în bune condiții. Spre deosebire de primăverile trecute în acest sezon agricol, vor lucra un număr sporit de mașini, revenind pentru un tractor circa 130 hectare de teren arabil — față de 270 hectare în anul 1959. La aceasta trebuie adăugat faptul că pentru întreaga suprafață destinată cultivării porumbului, florii-soarelui, sfecei de zahăr și altor culturi mai importante s-au asigurat semințe din soiuri valoroase.

Avem tot ce e nevoie pentru obținerea unor recolte bogate și în primul rînd oameni harnici și pricepuți — sute de mii — care la cursurile învățămîntului agrozotehnic și-au însușit cunoștințe bogate cu privire la cele mai bune metode de lucrare a pămîntului.

Numeroase unități agricole socialiste sînt pe sfîrșite cu însămînțările din epoca întii. Grija deosebită au lucrătorii din agricultură de semănăturile de toamnă care au ieșit din iarnă înfrățite, bine dezvoltate. La ora actuală gospodarii le grăpează, le tăvălugesc și le hrănesc cu îngrășăminte, pentru ca să crească și să se dezvolte în continuare. În livezi și grădini, în vechile și noile podgorii, deși albinele nu și-au pornit colinda, oamenii lucrează de zor. Se plantează meri și vie aleasă pe terenuri improprii culturii cerealelor.

Unitățile agricole din preajma orașelor și centrelor muncitorești pregătesc pe terenuri tot mai întinse culturile de legume și zarzavaturi. O uriașă bogăție a țării — pășunile — renaște prin amenajare și reînsămînțare.

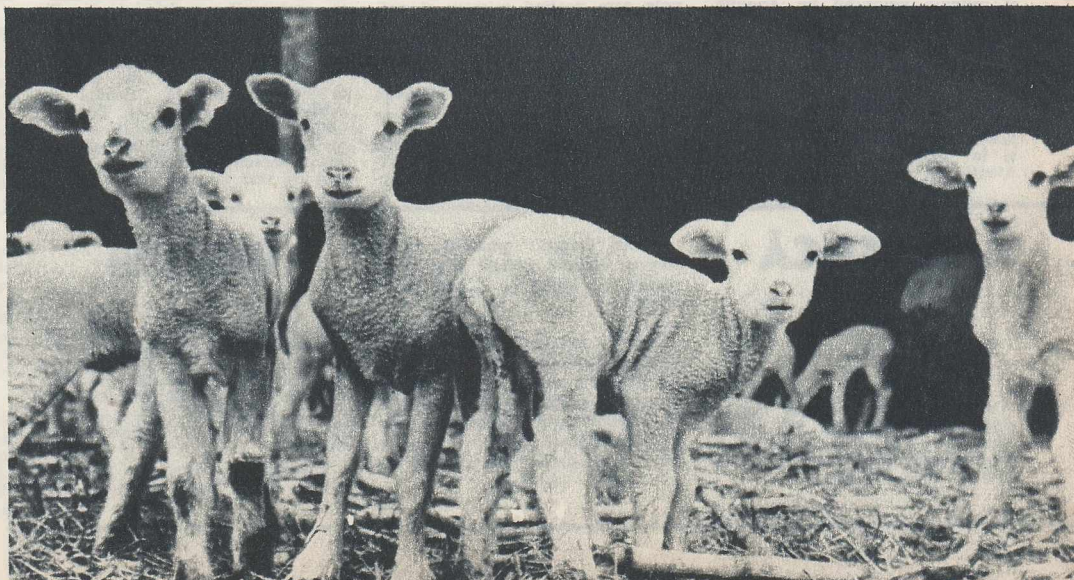
La toate aceste lucrări participă nemijlocit cadrele noastre de specialiști, iar membrii și specialiștii consiliilor agricole raionale și regionale sînt în aceste zile pe teren, ajutînd direct campania agricolă în toate sectoarele ei.

Peste puțină vreme, cînd inima pămîntului se va încălzi, va începe semănatul porumbului. Nici un efort nu e prea mare pentru ca porumbul, planta care se cultivă pe milioane de hectare, să fie astfel semănat și îngrijit, încît la toamnă știuleții lui aurii să umple hambarele țării.

La Gospodăria agricolă de stat Leordeni — reg. Argeș — pe întinsele suprafețe de vie brigăzi de muncitori lucrează la legarea viței pe spaliere.

Mieii au apărut o dată cu primăvara.

memento

● Ascultați-l sîmbătă seara sau duminică dimineața pe tînărul pianist Jean Cassadesus în Concertul pentru pian și orchestră în sol major de Ravel. Este fiul unuia dintre cei mai distinși interpreți francezi contemporani: Robert Cassadesus. Mama sa, Gaby, este de asemenea o pianistă de prestigiu (Filarmnica „George Enescu”, dirijor Mircea Cristescu; în program: Ion Dumitrescu și Franz Schubert. Ateneul R.P. Române).

Elisabeta Carțis

● Semnalăm un ciclu interesant în emisiunile Radioteleviziunii: „Pagini inedite din muzica clasică” (vineri, 9 aprilie, pr. I, ora 22.00). Va fi prezentat Johann Matheson.

● „Muzica de-a lungul veacurilor” poposește vineri 9 aprilie, la „Liedurile lui Brahms”, cu Elisabeta Carțis și Martha Kessler. La pian Miron Șoarec (sala mică a Palatului Republicii).

MUZICĂ

DUMINICĂ, 4 APRILIE: Fotbal: Progresul—C.S.M.S. Iași și Steaua — Farul Constanța (în jurul orei 14.30) ● Film în premieră pe țară: „Din patru colțuri ale lumii”. O producție documentară franco-italiană, cuprinzînd rezultatele expediției unor cunoscuți cinești în Africa, Ceylon și Tahiti (ora 19.35).

LUNI, 5 APRILIE: Teatru în studio. În reluare, comedia „Examen, examene” de Simion Macovei (ora 19.40) ● Orchestra Edmundo Ross. La a opta emisiune,

înregistrată pe peliculă, formația sud-americană mai stîrnește încă interes (ora 21.00).

MARTI, 6 APRILIE: Glasul păsărilor. O emisiune care își propune să explice „semnificația” glasului păsărilor. Dacă va izbucni, are toate șansele să fie pasionantă

(ora 19.10) ● „Haendel”. Frumoasă evocare muzicală realizată de cineaștii germani (ora 20.35).

JOI, 8 APRILIE: Recitalul pianistei americane Marjorie Mitchell (ora 19.40) ● Revista spectacolelor. Cronici și discuții, însoțite de secvențe filmate, asupra cîtorva din ultimele premiere teatrale (ora 20.25).

VINERI, 9 APRILIE: În ciclul „Vă place muzica?”, va fi prezentată „Simfonia clasică” ● Melodii de altădată în interpretări noi. A se încerca (ora 21.20).

SÎMBĂTA, 10 APRILIE: Ultimul rol. Film documentar consacrat marelui actor George Vraca (ora 20.05) ● Comici vestiți ai ecranului: francezul Max Linder, unul din primii comici ai celei de-a șaptea arte (ora 20.35) ● Iubitorii operetei îi pot asculta pe Cella Tânăsescu, Vali Niculescu, Constanța Cimpeanu, Cornel Finăjeanu, George Hazgan și alții. Fiind vorba de selecțiuni din opere, titlul emisiunii n-are prea mare importanță (ora 21.45).

George Vraca

TELEVIZIUNE

● A apărut la Editura pentru literatură, cu câteva zile înainte de moartea marelui scriitor, volumul întâi din seria de Opere ale lui George Călinescu, serie dedicată „incomparabilei Vera” — soția sa devotată. Prezentată în admirabile condiții grafice, seria începe cu romanul *Cartea nunții* (ediția I 1933) și va continua cu celelalte scrieri în versuri și în proză, cu dramaturgia, istoria și critica literară, notele de călătorie, publicistica etc., relevînd și impunînd o dată în plus atenției cititorilor opera monumentală a unuia dintre cei mai de seamă scriitori ai acestui pămînt.

● Pentru a veni și mai mult în sprijinul învățămîntului ideologic, Editura politică a inițiat o nouă

colecție, cuprinzînd o selecție din scrierile clasicilor marxism-leninismului, legate de cele mai importante probleme ale actualității construcției socialiste (ex.: Partidul clasei muncitoare, revoluția și statul, problema națională, revoluția culturală, alianța muncitorească-fărănească etc.). Primul titlu apărut: Marx-Engels-Lenin — *Rolul industriei în dezvoltarea societății*.

● Dintr-un lot de cărți originale pentru copii semnalăm mai întâi Tudor Argezi — *Animale mici și mari*, noi versuri ale maestrului ce se înscriu în buna tradiție a scrisorilor argezieni pentru cei mici.

● Celelalte: Virgil Chiriac — *Zinele călătoresc cu acceleratul*,

poezii în care aceste miraculoase ființe s-au cam lenevit (mergeau altă dată ca gîndul). Apoi, versuri de Eugen Frunză intitulat *Ce e tata?* (citiți și veți afla!) și proză de Mihnea Moisescu — *Intr-o seară de primăvară*, și (cam greoi traduse de I. C. Mătăsaru, dar, fînine, traduse) versuri de Alfred Margul Sperber — *Micul Hans află ce e viața*. E de adăugat un volum de *Teatru pentru cei mici* și o întrebare: ce ne facem cu ilustrația și reproducerea ei, stîmși tovarăși ce vă ocupați cu astfel de probleme? N-ar fi timpul să (știți dv. ce...)?

● Două interesante cărți în colecția Știința învinge: S. L. Valdgard — *Pămîntul și universul* și Gleb Amfilov — *Fizica și muzica*.

De-ar fi avut și cite o bună prefață, i-am fi felicitat pe editori din toată inima.

● Numărul 2 al *Vieții românești*, închinat memoriei lui Mihai Ralea, se relevă prin contribuții de reală valoare cîstind personalitatea fostului ei conducător. Printre colaboratorii înțînim — evocator, cald și vibrant — și pe Eugen Ionescu.

● Luptătorul comunist german Arthur Becher, luptător în rezistența antifascistă, este eroul noului roman al scriitorului E. R. Greilich, „...Dar nu în genunchi” (editura „Neues Leben”).

● În S.U.A. a apărut o culegere de scrieri ale poetului nord-american Robert Frost (1874-1963) cuprinzînd 500 din cele 1.500 de scrieri care s-au păstrat. Ele conțin păreriile lui Frost despre viață și literatură, despre diferiți poeți și prozatori.

● Noua colecție „La Vague” (ed. Albin Michel) a fost creată numai pentru autorii de 20 de ani. Primul publicat: Christiane Singer („Les Cahiers d'une hypocrite”).

CARTEA

PĂDUREA SPÎNZURĂȚILOR. Filmul regizorului Liviu Ciulei și al scenaristului Titus Popovici, după romanul lui Liviu Rebreanu, se bucură de un binemeritat ecou în rîndurile publicului, anunțînd de pe acum — la a patra săptămîină de la premieră — unul dintre cele mai solide succese din anul acesta ale studioului cinematografic „București”.

GAUDEAMUS IGITUR. Un nou film românesc în premieră. Sce-

Gérard Barry și Michèle Girardon

nariu: Vasile Rebreanu și Mircea Zăciu. Regia Gh. Vitanidis. Despre și pentru tineret.

SCARAMOUCHE, coproducție franco-hispano-italiană, cu vechi cunoscințe ale ecranelor noastre, Gérard Barry, Michèle Girardon, Gianna-Maria Canale, într-un gen care i-a consacrat: filmul de aventuri, de capă și spadă.

ARMATA CODOBATURILOR, film sovietic (regia: A. Leimanis). Un episod din lupta împotriva albgardiștilor.

MĂ IUBEȘTE, NU MĂ IUBEȘTE. În genul îndrăgit de public al comediei muzicale. ci-

neaștii sovietici ne propun o intriga amoroasă, cam naivă, pe fundalul pitoresc al Tadjikistanului. Regizor: Ali Hamraev.

CLOPOTEL. În atenția micilor spectatori. Copii și marionete, împreună, sînt eroii acestui original film al studiourilor din R. P. Chineză.

CALATIS, scurt-metraj al studioului „Al. Sahia”. De remarcat că filmul s-a bucurat de o primire favorabilă, recent, la Festivalul internațional cinematografic de la Mar del Plata. Istoria și prezentul se împletește armonios într-o pejelcă atractivă.

OMAGIU LUI JULES VERNE. Astăzi și mâine pot fi văzute la cinematograful „Carpați” (sau „Clasic”?) ultimele două filme din ciclul „Jules Verne”, programat cu prilejul împlinirii a 80 de ani de la moartea cunoscutului scriitor. Să revedem, deci, **CAPITAN LA 15 ANI** (3 aprilie) și **COPIII CAPITANULUI GRANT** (4 aprilie).

● O recomandare „din toată inima”: desenul animat de lung-metraj **PARISUL VESEL**, realizat de Abe Levitov, film vesel și poetic, care nu trebuie să scape amatorilor de comedii cinematografice.

CINEMA

INTILNIRE LA SENLIS. Ciudate efecte distructive are chiar și o scurtă scurțe: e a timpului asupra teatrului lui Anouilh, totuși spiritual și efervescent, dar totdeauna grațios. Spectacolul studenților e interesant, păstrează ritmul și cadența umorului lui Anouilh. De semnalat munca de creație regizorală dusă în domeniul atît de interesant dar și dificil al educării profesionale actoricești, de către George Dem. Loghin. Și de astă dată profesorul-regizor și-a îndeplinit cu dăruire și fantezie dubla sa îndelungată. Îl așteptăm și în spectacole... nestudențești. Atenție la un nume nou în sce-

nografie: Mircea Ribinski (Studioul Institutului de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale”).

VIZITA BATRINEI DOAMNE de Dürrenmatt. Atenție la ritmul spectacolului și mai ales la scenele care pretind mișcare și animație (mai lente și mai deliniate după un număr mare de reprezentații). (Teatrul Național „I. L. Caragiale” — sala Comedia.)

ADAM ȘI EVA. Aurel Baranga în serie I (Teatrul Național „I. L. Caragiale” — sala Studio.)

8 FEMEI de Robert Thomas, „Asul” genului teatral polițist, parizianul Robert Thomas (tînăr ac-

tor devenit celebru ca... dramaturg) e prezentat în premieră pe țară cu o piesă în care nu apare nici un... bărbat (Teatrul de stat Tg. Mureș).

FII CUMINTE, CRISTOFOR. Tot de Aurel Baranga. Interesantă, spirituală, regia lui V. T. Popa. Excelent în Cristofor, talentatul actor comic Aurel Giurumia (Teatrul Național Cluj).

ANNA CHRISTIE de Eugene O'Neill. Interesantă, demnă de subliniat regia lui N. Al. Toscani. Cîteva interpretări notabile: Ileana Ploscaru (protagonista piesei), Jean Ionescu, Marcella Saru (Teatrul de stat Constanța).

ȘEFUL SECTORULUI SUFLETE de Al. Mirodan a fost realizat la Teatrul de stat din Arad de un remarcabil tînăr regizor care a montat numai pe scenele teatrelor din provincie: Dan Alecsandrescu.

UN TURNEU BINEVENIT: turneul Teatrului Național din Cluj la București astăzi 3 aprilie și mâine 4 aprilie, cu „Construc-torul Solness” de Ibsen, „Ondine” de Giraudoux și „Fii cumințe, Cristofor” de A. Baranga. Prezența la Cluj a regizorului Vlad Murgu, colectivul de actori bogat în tradiții, altoit cu un grup de tineri înzestrați din tînăra generație,

toate acestea dau un profil interesant, complex, acestei vechi scene.

... ȘI UN SPECTACOL SATIRIC-MUZICAL: secția de estradă a Teatrului de stat din Constanța, cu „Complexul revistei”. Formația din orașul de pe litoral prezintă două spectacole în sala Palatului R. P. Române după care pleacă în turneu în provincie.

TEATRU

PLASTICĂ

● Sala Onești: pictorul Stoica Răzvan expune peisaje și portrete pictate cu multă și sinceră seriozitate.

● Sala Magheru: Iulia Oniță expune sculptură cu o expresie de feminină eleganță, plăcută în caligrafia spațială a conturilor și în luminozitatea suprafețelor slefuite, neplăcută în unele stilizări afectat viguroase, împrumutate din alt ordin statuar.

● Sala Dalles: plastică bulgară din secolele XIX-XX. Un ansamblu care poate că nu e destul de reprezentativ pentru evoluția și direcțiile artei bulgare.

DISCURI

● „Cinzece pentru copii” (în paranteză stă scris pentru copiii din clasa I a școlii de 8 ani); un disc ce poate fi ascultat cu mare plăcere și de copiii trecuți de 45 de ani (EXC-513). Cîteva cîntece sînt din folclorul... copiilor! Cam bizar...

● Iarăși un disc cu „Cinzece pentru copii” (acum sîntem în cla-

sa a II-a, după cum se arată pe etichetă). La fel ca și precedentul, discul (EXC-514) este realizat cu concursul unor mici formații din corurile de copii ale Școlilor medii de muzică nr. 1 și 2 (dirijori: Ion Vanica și Ana Motora-Ionescu).

● Și în discul cu cîntece pentru clasa a III-a (EXC-515) găsim bucăți din folclorul... copiilor (!); în schimb, există și un melodios „Cîntec pionieresc” de Marin Constantin.

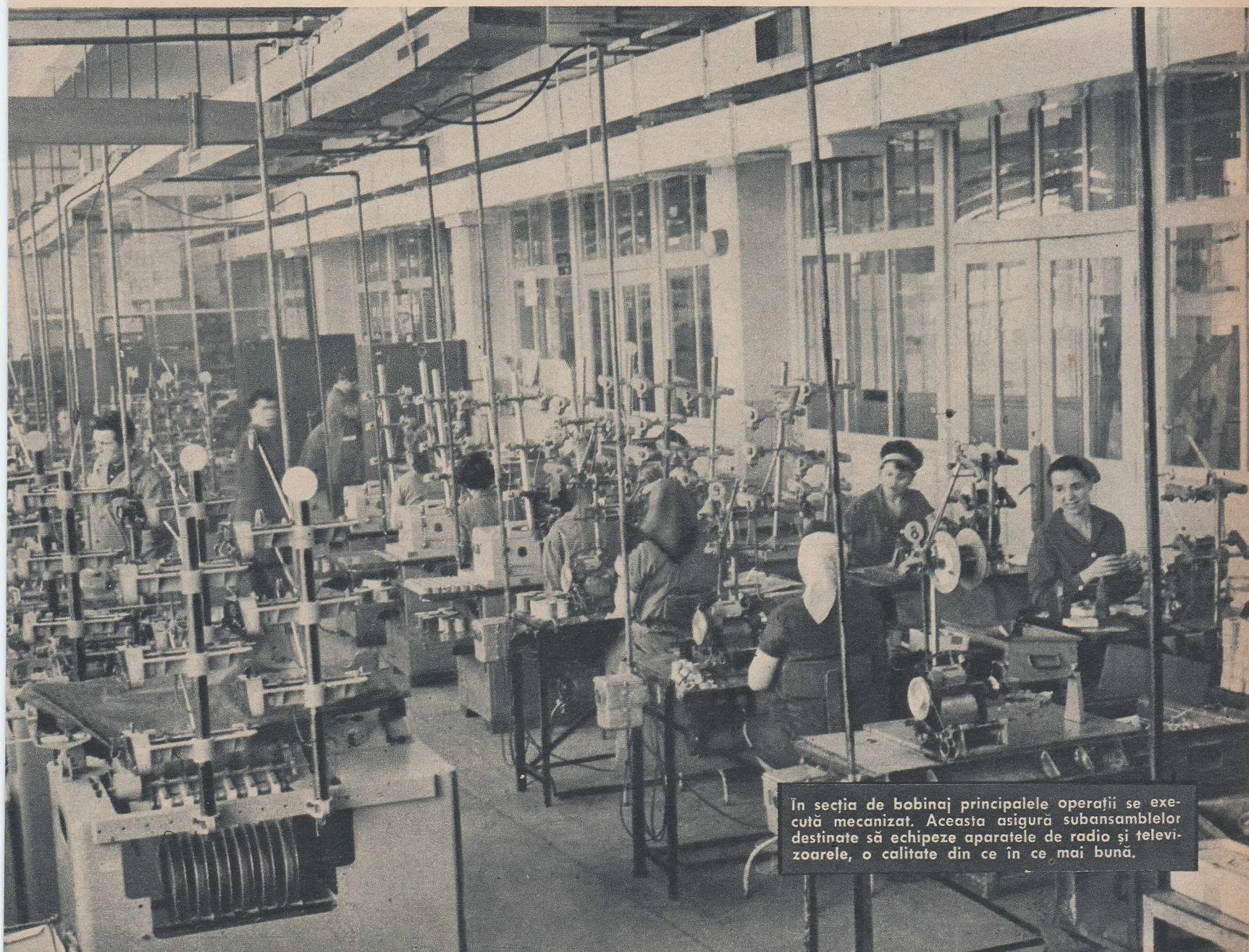
● În clasa a IV-a lucrurile se complică (EXC-516). Apare și cîntecul „Cucu” care este o melodie... universală. Cu cuvinte cu tot?

● Au fost citate patru discuri mici, destinate celor mici, înregistrate acurat, cîntate și mai curat: deși evident adresate unor scopuri didactice, nu ne putem refuza plăcerea de a le asculta și fără știrea... profesorilor care ne-au învățat cele mai sus arătate.

Notă. Redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventuale modificări de ultim moment în programarea spectacolelor.

LA ELECTRONICA“

In zilele noastre
electronica,
această tînă ră ramură
a științei și tehnicii
contemporane,
își desăvîrșește tot mai mult

În secția de bobinaj principalele operații se execută mecanizat. Aceasta asigură subansamblelor destinate să echipeze aparatele de radio și televizoarele, o calitate din ce în ce mai bună.

NOUL LA RAMPA DE CONTROL

cuceririle de pînă acum
din domeniile sale
cele mai cunoscute
publicului larg:
radioul și televiziunea.
Sporind posibilitățile
omului
de a comunica
pe calea undelor,
ea pătrunde
din ce în ce mai mult
în viața fiecăruia dintre noi.

LA „ELECTRONICA“

Banda de montaj a televizoarelor produce în flux continuu sute de aparate pe zi. Datorită introducerii unor metode avansate de lucru și perfecționării tehnologiei de fabricație, uzinele „Electronica” au ajuns să producă anual aproximativ 100.000 televizoare.

TELEVIZIUNEA LA DISPOZIȚIA TUTUROR

De la prima instalație electronică pentru modularea unei unde cu semnale vizibile au trecut patruzeci și doi de ani. Pe atunci însuși termenul de televiziune abia începea să-și facă loc în vocabular și, dacă unele succese ale tehnicii radioului permiteau să se întrezărească perspectiva răspândirii nelimitate a acestei „minuni moderne”, nimeni nu putea crede că cinematograful la domiciliu

va ajunge vreodată un bun la îndemâna oricui.

Și iată că, în zilele noastre, asistăm la o vertiginoasă extindere a rețelei de televiziune, la pătrunderea micului ecran în locurile cele mai îndepărtate.

Dintr-o statistică publicată anul trecut, rezultă că în țara noastră numărul abonamentelor de televiziune a crescut în perioada 1958-1964 de la 16.000 la 245.000.

Sub un anumit raport, aceasta este,

între altele, și o oglindă a progreselor industriei noastre de televiziune.

Primul televizor românesc a ieșit de pe poarta uzinelor „Electronica” în mai 1961. Peste 7 luni a fost înregistrat cel de-al 14.827-lea televizor. În 1962 producția s-a cifrat la 41.435 aparate pentru ca în prezent numărul acestora să fie de aproximativ 100.000 anual.

De la V.S. 43-611, cum se numea primul tip de televizor românesc, benzile de montaj ale uzinelor

„Electronica” au găzduit pe rând încă 14 serii de aparate cu caracteristici tehnice și funcționale din ce în ce mai bune. Azur, Tonitza, Național, Luchian, Cosmos, Grigorescu sînt cele mai cunoscute dintre acestea. Despre E 43 și E 47, ultimele tipuri introduse în fabricație, specialiștii sînt unanimi în a afirma că pot fi comparate cu cele mai bune produse de acest gen ale industriei electrotehnice mondiale. Într-un interviu acordat nu demult ziarului

Reglajul televizoarelor la banda de montaj este o operație de care depinde în bună măsură calitatea aparatelor. De aceea la „Electronica” se acordă o atenție deosebită ridicării gradului de calificare și specializare al celor ce o efectuează.

Aici ar trebui să înșirăm o lungă listă de amănunte tehnice. Ne vom mulțumi însă să spunem că extinderea montajelor cu circuite imprimate (care după cum se știe au cucerit un teren vast nu numai în industria radioreceptoarelor) și utilizarea pieselor miniaturale — semiconductori, de felul diodelor cu cristal de germaniu și tranzistorilor — formează principalele categorii în care se pot încadra aceste noutăți. Performanțele legate de fidelitatea sunetului și de calitatea imaginii ar putea fi caracterizate în unități matematice. Totuși cea mai bună caracterizare este aceea pe care o face telespectatorul, după ce a verificat „pe viu” calitățile aparatului.

„LINIȘTEA” ÎN ETER

Soarta citorva zeci de milioane de aparate de radio este pusă în cumpană de un alt sistem de radiodifuzare — se spunea mai acum două decenii, când venea vorba despre așa-numita modulație de frecvență. În lumea specialiștilor s-a admis, încă din 1934, când Edwin Howard Armstrong a prezentat un model de radio construit după noul principiu, că aceasta este calea pe care trebuie să se meargă pentru a se putea reproduce în radiocomunicații toată gama sonoră a instrumentelor muzicale și a vocii omenești fără distorsiuni, paraziți sau interferențe de posturi. Faptul că receptoarele moderne permit audiția pe toate lungimile de undă, inclusiv pe ultrascurte, ne-a demonstrat că răspîndirea modulației de frecvență n-a trebuit să ducă în mod necesar la anularea tradiționalei modulații de amplitudine. Cele două sisteme au continuat să coexiste și consecința a fost transformarea corespunzătoare a receptoarelor fabricate.

Din totalul tipurilor de aparate de radio românești (peste 70) cele echipate cu circuite speciale de ultrasunete reprezintă mai mult de o treime. De la popularul Tomis, fabricat în serie de câteva zeci de mii și pînă la ultimele tipuri aflate încă în faza probelor de laborator, butonul notat cu UUS continuă să fie nelipsit din claviatură. Iar urmarea e ușor de dedus: cine vrea să asculte „liniștea” la radio, cine dorește să aibă în locuința sa o adevărată sală de concert în care nu se aude decît orchestra sau solistul și nimic altceva, n-are decît să-și cumpere un aparat de radio și să-l pună în funcțiune apăsînd pe butonul de ultrascurte.

În momentul de față la uzinele „Electronica” se produc radioreceptoare, la a căror construcție își aduc aportul specialiști cu o calificare tot mai ridicată. Ca urmare a susținutei preocupări pentru ridicarea calității, se extinde și se perfecționează tehnologia de fabricație a montajelor cu circuite imprimate și se lărgeste domeniul de aplicație a semiconductoarelor și al pieselor miniaturizate. În laboratoare cu camere anecoide (fără ecou) se studiază probleme complexe, cum ar fi acustica ansamblului receptor și a difuzoarelor, se proiectează aparate cu caracteristici din ce în ce mai bune și se elaborează măsuri pentru ca cea mai mare parte a montajelor ce se efectuează să fie cuprinse în subansamble de sine stătătoare.

Aparatele de radio pe care le vom vedea în curînd în magazine ne vor

da o măsură a proporțiilor acestor preocupări. Și sîntem siguri că acestea vor fi la înălțimea exigențelor publicului larg.

RECEPTOARE DE BUZUNAR

Visul radiofoniștilor din generația bunicilor noștri, de a construi un aparat portativ care să încapă — împreună cu sursa de curent — într-un buzunar, a trebuit să rămînă multă vreme un simplu vis. Unele recorduri în această privință au făcut cîndva vîlvă și se pare că maximum de miniaturizare a fost atins de aparatul francezesc Bulevard (1946), care avea șase lămpi montate într-o cutie de vreo 300 de centimetri cubi. Dar de la venirea pe lume a acestui radioreceptor s-au înregistrat multe noutăți în tehnica radiofonică. Una din cele mai importante este desigur tranzistorul.

Mai mic decît un nasture obișnuit și mai economic în ce privește consumul de energie decît cea mai eco-

nomică lampă electronică, tranzistorul a cucerit într-un timp extrem de scurt un teren de utilizare de-a dreptul uriaș. Datorită lui un receptor portativ cît o cutie de țigări e astăzi departe de a constitui o raritate. Magazinele desfac zilnic zeci de asemenea obiecte. Cu ajutorul semiconductoarelor și al unor piese de mici dimensiuni — în marea majoritate produse în țară — specialiștii de la „Electronica” au creat pînă în prezent șase tipuri de micro-receptoare de buzunar, fiecare din ele avînd posibilități largi de a satisface pretențiile turiștilor, mai ales, în al căror echipament sînt destinate să se încadreze. Cine posedă un aparat de buzunar și a avut curiozitatea să arunce o privire în interiorul casetei sale, a rămas desigur uimit de delicatețea montajului. Radiotehnica modernă tinde să întrecă în precizie arta bijutierilor. Și din acest punct de vedere succesele specialiștilor noștri sînt de necontestat.

Nicolae RĂDULESCU

„Știința tinereții” inginerul Gheorghe Zamfir, proiectantul responsabil al televizorului E 43 și Eugen Chicoș, inginerul șef de concepție, au arătat care sînt calitățile noului produs: imagine și sunet de o înaltă fidelitate pe fiecare din cele 12 canale cu care e înzestrat, manevrare sigură și comodă, consum de energie redus.

Prin ce se deosebește televizorul E 47 de fratele său mai în vîrstă Cosmos, producție 1962, bunăoară?

Cum vom trăi în anul 2000

...sau ceva mai târziu

CITEVA RĂSPUNSURI
DE LOC FANTASTICE
PRIVITOARE LA VIAȚA
DE FIECARE ZI... MÎINE

Printre cei 5-6 miliarde de locuitori cîți va număra probabil Pămîntul peste 35 de ani, vor fi, desigur, și mulți dintre noi... Dar cum vom trăi atunci? Cum va fi viața noastră de fiecare zi?

Nu demult în Franța așa-numitul grup al înțelepților — o echipă de savanți lucrînd sub conducerea lui M.P. Massé — a întocmit un remarcabil raport asupra perspectivelor vieții în Franța anului 1985. Alții privesc și mai departe... S-ar putea deci spune că problemele vieții de fiecare zi peste cîteva decenii constituie încă de pe acum o preocupare pentru o serie de oameni de știință și chiar pentru cercuri mai largi. Să încercăm deci, pe baza datelor de azi, să răspundem la cîteva întrebări pe care, probabil, vi le-ați pus fiecare. Desigur ar fi imposibil de precizat data cînd cele de mai jos se vor împlini. Cîndva, în viitorul nu prea îndepărtat... Dar este pe deplin posibil de descifrat unele tendințe care se conturează de pe acum. Așadar,

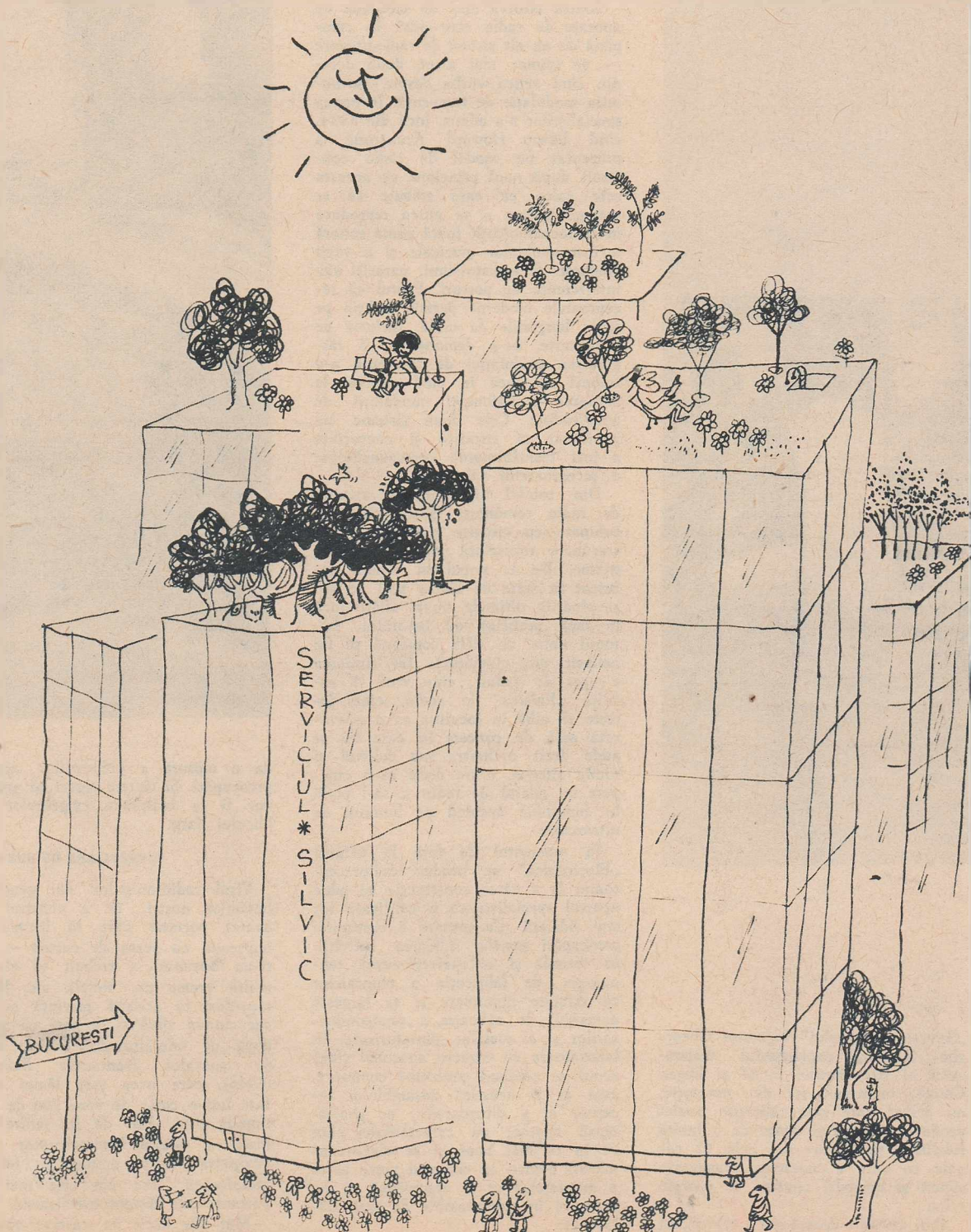
ÎN PRIMUL RÎND, UNDE VOM STA?

Probabil că în orașe, căci tendința de creștere a greutății specifice a orașelor este de mult cunoscută. E drept că actualmente încă 3/5 din populația globului, adică 1,8 miliarde oameni, se ocupă cu agricultura și locuiesc la țară; dar pentru anul 2000 se prevede ca numai 6% din populație să aibă această îndeletnicire. Vor reuși cei 360 milioane de agricultori de atunci să sporească producția cerealiară de la 4.330 milioane chintale cît este în prezent la peste 12-14.000 de milioane cît va fi necesar pentru îndestularea populației și suprimarea subnutriției?

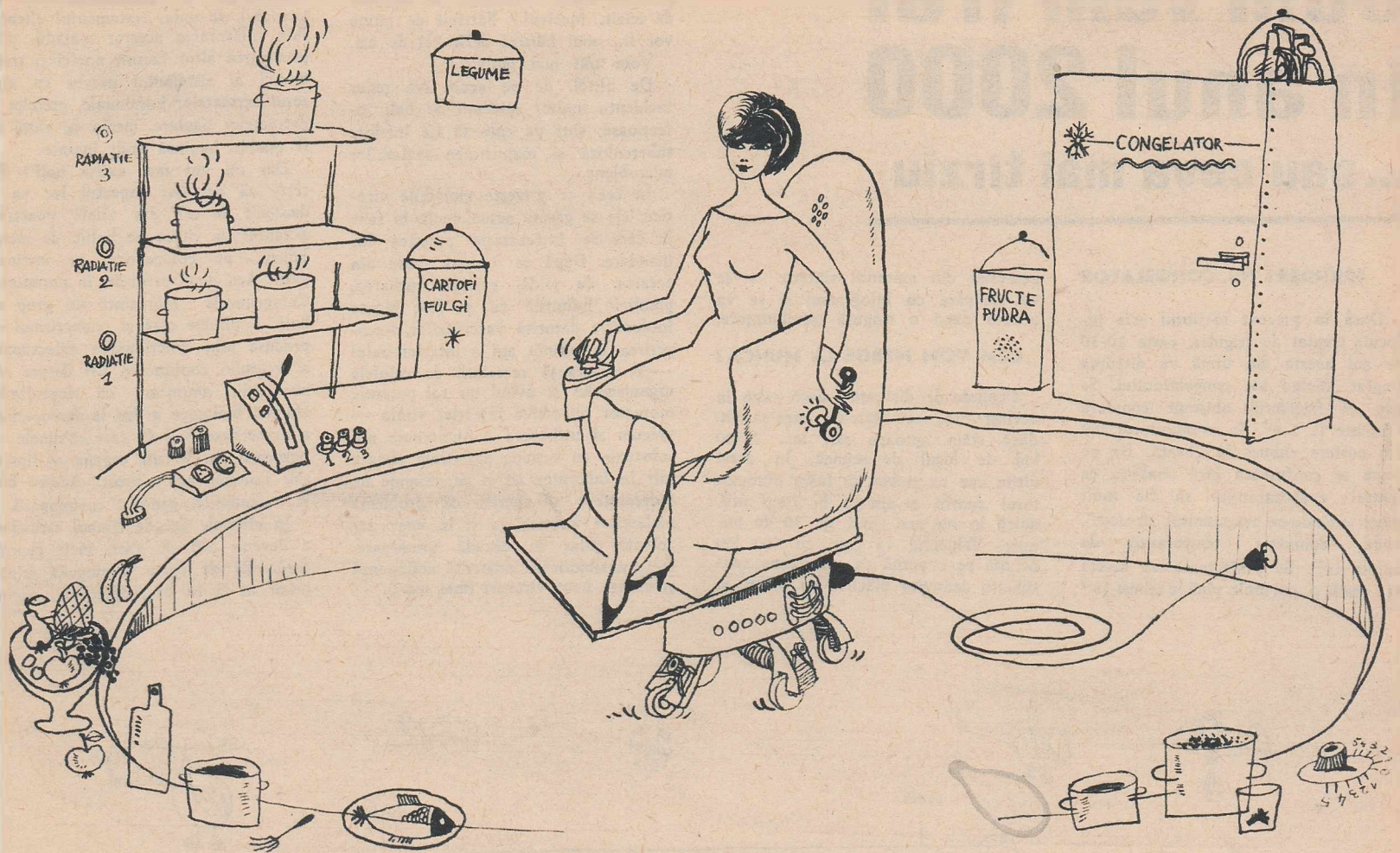
Unele date preliminare asupra posibilităților uriașe ce le oferă intensificarea producției prin mecanizare, chimizare, irigare și modificări biologice, ne îndreptășesc să fim optimiști. Și aceasta fără să punem la socoteală irigarea posibilă a Saharei, extinderea cultivării solurilor tropicale și în general valorificarea măcar a unei părți a zonei ecuatoriale. Dar să lăsăm această problemă și să revenim la întrebarea: unde vom sta? Probabil deci că în orașe.

CE FEL DE ORAȘE?

Se vor realiza planurile mărețe ale orașelor piramidale gigantice ca cele concepute de Mazet? Vom locui pe

oare sau în orașe oceanice, așa cum preconizează unii arhitecți japonezi? Vom viețui sub apă (cum a stat câteva luni Cousteau, vestitul cercetător al „Lumii tăcerii”), mai presis pe o insulă plutitoare cu mai multe etaje sub apă și unele deasupra? Vor crește orașele nemăsurat în înălțime? Toate acestea ni se par ipoteze prea îndrăznețe pentru a se putea realiza în următoarele trei-patru decenii. Cu atât mai mult cu cât multe din construcțiile actuale, din 1965, vor rămâne intacte încă multe decenii și deci, cel puțin în ceea ce le privește, nu se va putea vorbi de nici un fel de inovații. Oricum, se poate presupune că populația urbană va crește enorm și că va fi necesară construirea a numeroase orașe noi și mărirea celor existente astăzi (vor predomina cele cu 200.000-500.000 locuitori); că fondul de locuințe va crește cu circa 60-70 la sută și că în jurul tuturor centrelor urbane mari (deci și al Bucureștiului) se vor crea orașe-satelit.

Noi, bucureștenii, vom sta la parter ori la etajul 5, 18 sau 22, vom avea curte suspendată pe balcon, iar în jurul nostru se vor întinde abundente spații verzi. Capitala va fi un oraș al grădinilor. Vom avea 2-3-4 camere, după nevoie, cu pereții în cea mai mare parte din sticlă sau dintr-un material similar, prin care razele soarelui vor intra în voie. Casele vor fi aspectuoase, solide, elegante, cu o arhitectură suplă. Ne rămâne doar să sperăm că ascensoarele rapide nu se vor mai defecta și nu se vor mai opri între etaje.

VOM SUFERI DE CĂLDURĂ LA ETAJUL 22?

Nicidecum. Între pereții de sticlă va circula apă cu scopul de a regla

afluxul radiațiilor calorice și luminoase și de a reduce temperatura din interior. Apa încălzită de soare va fi evacuată și răcită la o temperatură convenabilă pentru a menține în cameră temperatura dorită. Astfel vom beneficia în același timp de razele de soare, dar și de răcoare. Aceasta, vara. Căci iarna, prin mijloace oarecum similare, vom asigura în casă temperatura dorită: 18-20-22°, ...iar pentru friguroși și mai mult. (De altfel unii afirmă că iarna în anul 2000 va fi destul de blândă la noi în țară.)

Indiferent dacă se vor realiza proiectele privitoare la modificarea curenților Golfstrom sau la crearea unui inel de mici particule învîrtindu-se în jurul Pământului pentru a reflecta razele Soarelui, cum propune inginerul sovietic Cerenkov, sau proiectul de remorcare a ghețurilor și de utilizare a lor pentru irigarea deșerturilor — în orice caz suprafața regiunilor veșnic înghețate se va reduce și clima se va îmbunătăți.

Să ne închipuim că ne aflăm într-un bloc bucureștean. Aerul în casă va fi purificat și condiționat, căci, în ciuda faptului că Bucureștiul va fi un oraș-parc, s-ar putea ca vreunul din nepoții noștri să fie mai sensibil și să facă o alergie la vreo particulă de praf industrial. Pentru a evita această neplăcere, nici un firicel de praf nu va pătrunde în locuința noastră. Și nemaifiind praf în casă, va dispărea și greoiul aspirator.

— Dar nu va intra praful înăuntru când, apăsînd pe butonul electric, pereții de sticlă se vor deschide larg spre terasă?

— Ba da, dar în casă el va fi imediat „suhățat” de aspiratoare fixate în perete, ce vor atrage firele de praf prin electrostatism.

Mobila va fi simplă, elegantă, prac-

tică, din material plastic, aluminiu, plăci aglomerate sau, mai rar, din arhaicul lemn.

Vor apărea în locuința noastră combine discotecă-filmotecă, videomagnetofone, micromașini de memorat ce vor acumula conținutul a sute de cărți favorite. Televizorul va putea, grație sateliților de comunicație, să recepționeze orice program de pe glob în culori sau în relief. Videotelefonul va putea funcționa cu sau fără imagine vizuală — după dorință — deci nu va exista nici un pericol ca să se afle că sîntem acasă atunci cînd nu vrem să răspundem la apel.

Un lucru trist pentru bărbați: baia se va transforma într-un mic laborator feminin. În afară de banalele aparate de masaj electric, de gimnastică și de slăbit mecanic, se vor găsi acolo, pe etajere, tot felul de substanțe placentare, creme cu extracte tisulare, sanguine și hormonale.

BUCĂTĂRIA

...va fi elegantă, circulară, iar gospodina va sta pe un scaun-fotoliu ce se va deplasa automat în jurul pereților.

La nivelul meselor actuale, de jur împrejurul pereților, se va afla o masă-consolă rotundă pe care se vor rîndui, după gustul gospodinei, o sumedenie de aparate, termostate și butoane. Plita actuală va dispărea treptat. Mincarea va fierbe sau se va coace pe diferite suporturi încălzite cu radiații. Sticle cu sosuri, condimente, sucuri și — neapărat — vitamine, așezate cu grijă în diferite dulăpioare, vor completa „inventarul” bucătăriei de mîine.

În general, se poate spune că îndatoririle gospodinei în bucătărie se vor reduce la minimum: ele nu vor re-

clama mai mult de o oră sau chiar o jumătate de oră pe zi.

CE VOM MÎNCA?

Bineînțeles, depinde de gusturi, obiceiuri, regim, posibilități, modă... Un lucru este sigur: cu pastile și concentrate nu ne vom hrăni decât în excursii extraterestre. Zarzavaturile, fructele, legumele — de altfel extrem de ieftine — vor fi aduse la domiciliu proaspete, congelate sau deshidratate, ori, dacă veți prefera, în pudră, grăunule sau fulgi. Tot așa vor fi vinduți cartofii, de exemplu.

În enorme sere hidroponice, în care plantele se vor cultiva pe un substrat mineral (de pietriș) irigat cu substanțe nutritive, vor crește din abundență zarzavaturi și legume mereu proaspete. În zonele temperate se vor putea astfel cultiva și fructe exotice, mult căutate pe piață, asigurîndu-li-se temperatura și condițiile de climă adecvate.

Poate vom consuma mai puțină carne de vită și mai mult porc și pasăre, mai puțin vînat și mai mult pește oceanic de adîncime. Utilizarea largă a planctonului marin pentru hrănirea și creșterea animalieră va duce pe de o parte la economii uriașe, pe de altă parte la o abundență de carne pentru alimentație. Din meniu nu vor lipsi nici grăsimile sintetice — nu cele de tipul margarinei, ci al untului și untdelemnului.

Din aceste „materii prime” gospodina cu gusturi învechite își va putea prepara tot ce-i dorește inima. Spunem „învechite” căci cea modernă, a anului 2000, va putea comanda la magazin sute de kilograme (nu, nu este o greșală de tipar) de friptură, salate, mîncăruri gata preparate, pe care le va depozita, pentru multă, foarte multă vreme, în congelatorul de bloc.

(Continuare în pag. 10)

Cum vom trăi în anul 2000 ...sau ceva mai târziu

FRIGIDER? NU. CONGELATOR

Dacă în prezent răcitorul este înlocuit treptat de frigider, peste 20-30 de ani acesta din urmă va dispărea treptat, făcând loc congelatorului. Se știe că frigiderul obișnuit conservă alimente la 1-4°. În evaporatorul său iau naștere cuburi de gheață. De pe acum se conturează însă tendința ca spațiul evaporatorului să fie mult mărit, creându-se așa-numitul „freezer”, unde domnește temperatura de minus 10°. Se proiectează ca acesta să scadă și mai mult, pînă la minus 18°

neînțeles din material sintetic — se va cumpăra cu kilogramul și se va arunca după o singură întrebuințare.

CUM VOM MERGE LA MUNCĂ?

Depinde de distanță: dacă stăm în același oraș sau într-un oraș-satelit, dacă stăm aproape sau la... 2-300 km de locul de muncă. În acest ultim caz va trebui să luăm automobilul pentru a ajunge în timp util, adică în nu mai mult de 30 de minute. Vehiculul va goni cu 500 km pe oră pe o pernă de aer, la un centimetru deasupra plăcilor de beton, și

mulți miopi, mai mulți obezi, mai mulți pacienți ai cabinetelor dentare și mai mulți purtători de aparate de auzit. Motivul? Bătrîni de mine vor fi... mai bătrîni decît cei de azi. Vom trăi mai mult.

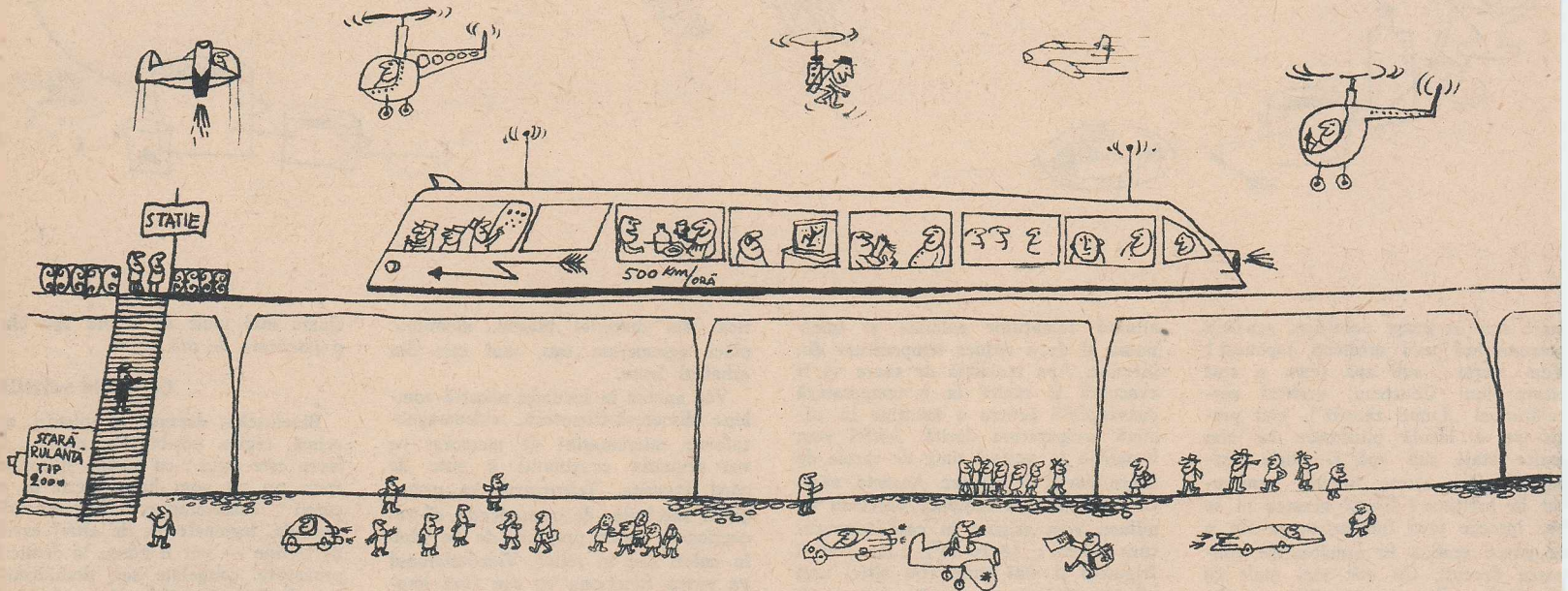
De altfel, de pe acum s-a redus incidența multor epidemii de boli infecțioase, sînt pe cale să fie înfrînte tuberculoza și majoritatea maladiilor microbiene.

În ceea ce privește maladiile virotice, ele se găsesc actualmente în faza în care se întrezărește practica lor lichidare. După ce o mare parte din acestea, de pildă, variola, turbarea, paralizia infantilă au și fost făcute inofensive datorită vaccinărilor, descoperirea în ultimii ani a interferonului — o substanță secretată de celulele organismului și avînd un rol puternic protector împotriva infecției virale — precum și utilizarea a numeroase noi substanțe cu acțiune antivirală eficace atît în laborator cît și pe animale ne îndreptătesc să sperăm că problema maladiilor virotice va fi în mare rezolvată chiar în decada următoare. Deja antibioticele existente acționează și asupra unor virusuri (mai mari).

rea proceselor intime de funcționare și îmbătrînire a vaselor, prin studiere amănunțită a arteriosclerozei, și vor găsi, se pare, tratamentul eficient. Prin înlăturarea acestor maladii, prin prevenirea altor factori nocivi și tratamentul maticii ai sistemului nervos cu ajutorul extractelor hormonale, grefelor extractelor tisulare, media de viață va fi așadar, împinsă mult înainte.

Dar nu vor mai exista boli? Fără rește că da, dar aspectul lor va deosebit de cel din zilele noastre: accentul va cădea pe bolile de metabolism, pe colagenoze, pe enzime patologice. Aci, două precizări în paranteză: Colagenozele reprezintă un grup de boli — printre care și reumatismul — produse prin funcționarea defectuoasă a țesutului conjunctiv. Cît despre enzimezimopatii, amintim că dezvoltarea chimiei biologice a dus la descoperirea a numeroase boli în care enzimele — fermenții din diferite organe — lipsesc sau funcționează prost. Aceste boli sînt denumite, generic, enzimizopatii.

În ultimele decade cîmpul medicinei a devenit atît de vast, încît cuprinderea lui de către o singură minte oricît ar fi ea de... doctorală, devin

— temperatura optimă de conservare. Congelatoarele vor fi utile pentru apartamentele izolate, dar în blocuri — mai precis: sub ele — se vor construi camere frigorifice enorme, în care alimentele și mâncărurile preferate, care au suferit o dată congelarea la minus 40°, se vor putea menține un timp nedefinit la temperatura de minus 18°. În „boxa rece” de la subsol, vom putea deci păstra zeci de mîncăruri pentru un an sau doi. Mîncărurile, zarzavaturile sau fructele vor fi servite de revelion cu aroma lumii iulie sau august (aceasta dacă dorim să facem „economii”, căci altfel le putem lua proaspete din sere). Gustul lor nu va fi de loc fad, căci prin diferite operații de congelare sub presiune — și datorită unor izolatoare de plastic — alimentele își vor conserva toate proprietățile odorifice și gustative native.

Dar destul cu mîncarea. O surpriză pentru gospodine: vor dispărea mașinile de spălat rufe și vase. Rufele și hainele vor fi curățate „uscate”, într-o ambianță gazoasă, grație vibrațiilor ultrasunetelor. Iar vesela — bi-

se va deplasa pe o rampă sprijinită pe piloni. Vagonul va fi elegant, comod, cu caroseria din aluminiu și mase plastice. În timpul călătoriei vom putea viziona jurnalul televizat, ne vom putea rade cu aparatul electric sau vom lua micul dejun. Desigur, cei care vor locui mai aproape de locul de muncă vor lua mașina sau aparatul individual de zburat la mică viteză. Elicopterele și avioanele mici cu decolare verticală nu vor fi totuși la îndemîna întregii populații și în afară de aceasta circulația aeriană deasupra orașelor va fi atît de intensă, încît va părea mult mai prudent să circulăm pe sol. Dacă însă vom avea treburi pe alte continente, atunci vrînd-nevrînd ne vom urca în avionul-cursă de mare altitudine, căruia nu-i va trebui mai mult de o jumătate de oră pentru „saltul” deasupra Atlanticului. (În 1965 avionul experimental american X 15 e prevăzută să atingă 7.000 km pe oră la o altitudine de 100 km.)

CUM VOM STA CU SĂNĂTATEA?

Aci într-adevăr perspectivele estetice sînt mai sumbre decît cele ad vitam. Vor fi mai mulți chei, mai

Cît despre cancer, cercetări din ultimii doi, trei ani par să întărească ipoteza mai veche conform căreia această boală ar fi produsă de virusuri. Nu putem intra aci în fondul problemei — și nici măcar să vorbim mai pe larg despre comunicarea prof. Halpern din decembrie 1964 asupra unei noi proprietăți a celulelor canceroase, aceea de a se aglutina, de a se aduna, în anumite condiții de experimentare. Această comunicare, care a stîrnit vîlvă, reprezintă un pas înainte în oncologie. Vom mai menționa, totuși, un alt aspect actual al problemei cancerului: s-a constatat că unele animale (hamsteri) injectați cu virusuri care la om dau o maladie asemănătoare gripei, fac în mod sistematic cancer. De pe acum s-au descoperit și izolat numeroase virusuri care duc la cancer la animale. De la cultivarea pînă la izolarea virusurilor umane și apoi la găsirea vaccinurilor sau a mijloacelor de combatere, desigur că drumul e lung și greu, dar nu într-atît încît pînă în anul 2000 să nu fi fost străbătut. Și maladiile vasculare, prin studie-

imposibilă. Acest lucru a dus la specializări, apoi la ultraspecializări și la ultra, ultraspecializări, uneori, din păcate, în dauna unei priviri sintetice asupra ansamblului.

S-a făcut apel și la cibernetică, la creierile electronice, spre a fi utilizate în medicină. Aceasta nu înseamnă că ele vor pune singure diagnosticul făcînd astfel inutil personalul medical. Este drept și creierile electronice pînă în anul 2000, se vor perfecționa mult, vor putea acumula o informație enormă, astfel încît să fie „la curent” cu toate noutățile științifice și să le înmagazineze în memoria lor practic nelimitată. Prin calcularea rapidă a posibilităților de diagnostic care rezultă pe baza raționamentelor inductive și deductive, creierul electronic va da însă un ajutor enorm, îndrumîndu-l pe specialist pe drumul cel bun. Dar nu mai mult. Deci nici o șansă de a scăpa de doctor în anul 2000. Din fericire vor fi destule lucruri noi și frumoase care să ne consoleze de acest mic neajuns...

Dr. Tudor MURGESCU
Ilustrații de Liliana ROȘIANU

La început îi zicea Calea Braşovului şi deschidea drumul care lega cetatea de scaun a Ţării Româneşti cu centrele comerciale de peste munţi. O tăiaşe pe la 1692 Constantin Vodă Brincoveanu ca să-şi facă drum de pe malul Dimboviţei, unde-şi avea, pare-se, reşedinţa, către moşia sa din Mogoşoaia. Ceva mai târziu, după ce a fost podită cu birne, apărea în documente sub numele de Podul Mogoşoaiei, nume ce avea să-l păstreze până în 1878, când artera principală a Capitalei va primi numele de Calea Victoriei. Respiraţia ei agitată de-a lungul anilor ne-a parvenit prin paginile lui Nicolae Filimon şi Ion Ghica, Matei Caragiale şi Camil Petrescu, prin mărturiile ce ne permit să vedem aievea cum arăta, de exemplu, Teatrul Domniţei Ralu de la Cîşmeaua Roşie, care era protocolul aialetului solemn la instalarea

In ciuda luptei pentru înflorire cu bulevardele magistrale, Calea Victoriei îşi apără cu bărbăţie prestigiul. Procesul continuu de modernizare şi valorificare mai eficientă a spaţiilor comerciale de pe Cale, se impune, alături de înnoirile arhitectonice, ca un fenomen izbitor. Façade modernizate, firme în relief sau luminoase, vitrine estetic aranjate captează privirea cumpărătorului, îl îmbie să intre şi să cumpere.

Am pornit-o nu din Capul Podului (Piaţa Victoriei), ci din punctul în care artera îşi leapădă caracterul administrativ-rezidenţial pentru a căpăta o amprentă mereu mai accentuată de stradă comercială: de la piaţeta unde se desprindea spre apus fosta Cale a Tîrgoviştei, Calea Griviţei de azi. La umbra blocurilor noi, Palatul Barbu Ştirbey (azi Muzeul de artă populară) şi-a pierdut aroganţa. De-a dreapta şi în faţa lui, o farmacie şi un magazin cu articole optice deschid seria spaţiilor comerciale ce anunţă noul stil spre

(Continuare în pag.12)

PRIN MAGAZINELE DE PE CALEA VICTORIEI...

domnitorilor, ce se minca la restaurantul Fialkovsky, cum se petrecea în saloanele boiereşti şi cum se schingiuia în beciurile Agiei, ce purtau elegantele pe cînd străbăteau Calea în luxoase echipaje şi ce scumpeturi aduse de la Viena şi Paris etalau prin vitrine negustorilor. Căci aci se afla nu numai centrul politic şi administrativ cu palate domneşti, ministere şi legaţii, nu numai centrul spiritual şi cultural cu teatre, redacţii de ziare, societăţi literare şi academice, ci pulsa neîntreput şi viaţa comercială a oraşului.

Calea Victoriei, artera comercială a Bucureştilor modern, iaţă obiectul reportajului de faţă.

1 Un punct de atracţie la „Magazinul copiilor” – fotografatul automat.

2 O iniţiativă meritorie a magazinului „Tehnometal” din colţul Pieţii Teatrului: demonstraţiile practice cu maşinile electrice de spălat.

3 Pentru cei mici, un întreg magazin de pe Calea Victoriei la dispoziţie...

PRIN MAGAZINELE DE PE CALEA VICTORIEI...

care tinde Calea Victoriei. Citeva noi și cochete magazine specializate — cu ciorapi, unul, cu cărucioare de copii, celălalt — prefigurează un gen de comerț mai sclipit și operativ în satisfacerea exigențelor cumpărătorului, dar deocamdată de ajuns de slab reprezentat în această zonă a Căii Victoriei.

CIFRELE - PROPAGANDIȘTI AI TEHNICII COMERCIALE MODERNE

Va trebui să coborâm pînă la magazinul de confecții bărbătești

și plecau cu pachetul sub braț într-o ambianță de calm și reală serviabilitate.

— Cifrele sînt cei mai buni propagandiști ai tehnicii comerciale moderne — observa tov. Similache. Nu numai afluența cumpărătorilor, care în actualul trimestru a crescut cu 80% față de aceeași perioadă a anului trecut, dar și volumul de vânzări demonstrează avantajele etalării deschise: în primele trei luni ale anului 1965 am depășit cu circa 33% realizările din aceleași luni ale anu-

coboară spre Piața Palatului. Fiecare din încăperile amenajate sugerează ambianța unui cămin confortabil și primitor în care mobila, elementele de decor (tablouri, statuete etc.), echipamentul cultural (radioul, televizorul, cartea) formează un ansamblu unitar și armonios, de o frumusețe funcțională. Cîteva formule de aranjare a pieselor de mobilă combinabile îndeamnă pe cumpărător să găsească el însuși o soluție originală, adecvată încăperii și nevoilor sale proprii. Pe scurt, un mod de prezentare care face din magazinul „Mobila” o mică școală de arhitectură de interior.

Înainte de a înfrunta trepidația celei mai animate zone a Căii Victoriei — ce se întinde între Palatul Republicii și strada Lipscani — ne mai îmbie la un scurt popas un loc pe care mi-aș permite să-l întitulez „complex de

deservire culturală”. Alături și în completarea magazinului „Muzica”, Galeria Krețulescu adăpostește de foarte curînd trei noi unități elegante comerciale care oferă cărți și obiecte de artizanat într-un cadru plăcut și modern.

SUCESUL VÎNZĂRII SE HOTĂRĂȘI LA RECEPȚIA MĂRFII

Unitatea „Tehnometal” din colțul Pieței Teatrului are cu ce reține atenția. Abundența de mărfuri impresionează fără a copleși. Reținerii cu articole din materii plastice captivează prin policromia și ingeniozitatea formelor. Cel care vese emailate și articole de menaj oferă produse de calitate, dar poate de forme încă prea conservatoare. Noul triumfă însă în sectorul de mașini electrocasnice — frigider, mașini de spălat, aspiratoare

O vitrină concepută cu fantezie — cea a magazinului „Confecția” de pe Calea Victoriei.

ce privește spre strada Nufierilor, pentru a întîlni o prezentare modernă a mărfurilor — pe ștendere deschise, care îmbie clientul să vadă de aproape produsul, să-și aleagă haina pe gustul și pe poztiva lui.

În dreptul Cișmelei Roșii de altădată, magazinul de textile de la colțul străzii Nufierilor nu s-a prea schimbat față de vremea cînd se numea „La Radu”. E adevărat că, prin suprimarea pe latura dintre vitrine a patriarhalei teighele, s-a cîștigat ceva spațiu, care a fost folosit pentru o timidă încercare de „etalare deschisă” a mărfii. Dar, instalate într-un echilibru precar pe suporturi improvizate, valurile de stofe riscă să se dărîme la prima atingere.

Metoda își demonstrează realele avantaje numai acolo unde magazinul este dotat cu mobilierul corespunzător — așa-numitele „gondole” — în speță la „Textila” din blocul Athenée Palace. Alături de responsabilul unității, tov. V. Similache, am urmărit într-o după-amiază cum șiruri de clienți alegeau, se sfătuiu cu vinzătorii

lui 1964. Iar pentru vinzător, etalarea deschisă reprezintă mult mai puțin efort fizic în manipularea mărfii. Scoate-o din raft, întinde-o pe teighea, strînge-o la loc! Toate aceste operații sînt acum suprimate. Situație care permite vinzătorului să-și îndeplinească mai eficient misiunea de îndrumător al cumpărătorilor.

— Cu condiția — firește — a unei calificări profesionale superioare.

— Bineînțeles. Formele de ridicare a calificării sînt foarte variate. În ceea ce mă privește, am fost eu însumi ajutat să învăț mai multe despre comerțul modern fiind inclus recent într-o comisie care s-a deplasat pentru contractări în străinătate. A fost o profitabilă călătorie de studii, ale cărei urmări se vor resimți, nădăjduiesc, în activitatea noastră viitoare.

ÎNȚILNIRI CU FRUMOSUL CEL DE TOATE ZILELE

Mai bun loc de întîlnire nici că se putea: magazinul „Mobila” din colțul Căii Victoriei cu strada ce

și mașini de cusut. Din satisfacția cu care tov. Stoica Soldatu, responsabilul unității, se laudă cu numărul mare de asemenea aparate vândute prin unitatea sa, se simte o reală pasiune pentru profesiunea lui.

— Succesul vânzării se hotărăște chiar de la recepția mărfii — ne mărturisese tov. Soldatu. De îndată ce primim un stoc de aparate, folosim orele când magazinul este închis pentru a le pune la probă.

— Dar ce faceți pentru a-i ajuta pe clienți să se orienteze în noianul de mărci și modele?

— Ne informăm de la fiecare asupra caracteristicilor gospodăriei sale ca să-i putem recomanda tipul de frigider sau de mașină de spălat cel mai potrivit. Pofțiți într-o miercuri după-amiază la orele noastre de demonstrații practice cu mașini de spălat. Veți vedea ce rol însemnat îndeplinesc aceste

demonstrații în atragerea și convingerea cumpărătorilor, dar mai ales în instruirea lor pentru a folosi cum se cuvine aparatele.

— Ca specialist aveți de făcut vreo observație cu privire la aparatura electrocasnică produsă de industria noastră?

— Apar mereu tipuri noi, perfecționate, și ne mândrim cu faptul de a fi contribuit într-o oarecare măsură, prin observațiile noastre — în majoritatea cazurilor preluate de la cumpărători — la creșterea exigenței față de calitatea produselor.

O FIRMĂ DE PRESTIGIU

Emblema „Romarta” pe un articol de modă — fie el stofă sau încălțăminte, confecție sau tricotaș — reprezintă prin tradiție noțiunea de calitate și noutate. Privilegiul de exclusivitate asigurat magazinului, atît în ceea ce privește cele mai valoroase mărfuri de import, cît și cele mai noi creații ale industriei ușoare, i-a creat un solid prestigiu. Deservirea atentă și calificată, precum și decorul, agreabil dar fără lux ostentativ, făcuseră din „Romarta” cel mai căutat magazin, o unitate demnă de principala arteră comercială a Capitalei. Eclipsată oarecum în ultimul an de moderna unitate de confecții pentru femei din bulevardul Magheru, „Romarta” se străduie în prezent să țină pasul, adoptînd pe cît se poate tehnicile comerciale moderne, dînd o înfățișare nouă unităților sale de pe Calea Victoriei. Pentru început, unitatea de articole bărbătești, radical renovată, a trecut la forme noi de deservire ca etalarea deschisă la unele articole, autoservirea la pălării, plata direct la vînzător etc. Pe scurt, un magazin care se vizitează cu plăcere. Am parcus apoi, cu sentimente amestecate, cele trei unități mai vechi. Cadrul spațios și aproape elegant în care înfățișează cea de galanterie femei nu ne poate face să uităm aprovizionarea deficitară a unor raioane (de exemplu, mînușile), iar îngheșuiala din unitatea de țesături din mătase și bumbac stinghereste punerea în valoare a mărfurilor abundente și variate. În centrul magazinului de stofe, o tonetă „insulară”, deseori năpădită de clienți, valorifică în mod ingenios spațiul din centrul localului, în timp ce la etajul magazinului, din lipsa probabil a unei popularizări a raioanelor respective, domnește o liniște de paradis, prea puțin indicată pentru „Romarta”. Unitatea de încălțăminte, aflată ceva mai jos pe Calea Victoriei, vădește — prin prezența unor articole complementare (ca șanuri, perii și creme de ghețe) — oarecare grijă pentru o deservire mai completă a cumpărătorilor. Sortimente variate, modele noi dar... unele din ele tributare încă unui gust îndoielnic. Și apoi, pe cînd și cite o poșetă sau cite un cordon asortate la pantofi?

ESTETICA VESTIMENTARĂ SE ÎNVĂȚĂ ȘI LA MAGAZIN

Prin însuși specificul său de magazin universal dar cu adresă precisă, „Magazinul copiilor” e destinat să înlănească dezideratul unei satisfaceri complete a cerințelor cumpărătorilor. Ai intrat cu copilul de mîna și, după un colind pe la diversele raioane înșirate pe trei nivele, l-ai putut îmbrăca din cap pînă-n picioare, i-ai dăruit un ceas, un plic cu timbre sau o jucărie, l-ai ospătat la bufet și i-ai făcut, pentru șase lei, o serie de poze la automat.

Expunerea liberă a pălărilor îți permite s-o alegi în voie pe aceea care îți vine cel mai bine (magazinul de galanterie bărbătească de pe Calea Victoriei).

Deservirea promptă, sortimentul bogat au permis ca operația să nu dureze prea mult. Dar puțină inițiativă din partea vînzătorilor ar mai putea ușura și scurta alegerea: nu s-ar putea oare „coordona” coloristic articolele din diferite raioane spre a oferi clientului soluții pentru combinarea diferitelor piese vestimentare? Doar micăieri mai mult ca aci, unde e vorba de copii și adolescenți, nu se pune problema educației estetice, a formării gustului...

Magazinul „Confecția” a fost, de la origine, destinat de Fabrica de confecții și tricotașe-București pentru a sonda cererea și preferințele cumpărătorilor, contribuind în același timp și la educarea gustului. În special vitrinele din spre Calea Victoriei au constituit veritabile lecții de estetică vestimentară prin gustul modelelor, prin inteligenta punere în valoare cu decor de sezon — și mai rareori cu accesorii — a sensului și stilului fiecăruia dintre ele. În interiorul magazinului însă, atmosfera ușor blazată, apatia personalului fac, în ultima vreme, din actul cumpărării unui obiect de îmbrăcăminte, o prozaică operație comercială, nu și o plăcere pentru cumpărător.

O asemenea plăcere îți oferă în schimb orice cumpăratură la modernul magazin de blănuri de peste drum.

— Doriți un mantou, un pieptar, o mesadă? Numaidecît...

Tovarășul Ioan Tomșa a și intrat în acțiune: pledează, sfătuiește, convinge cu competența specialistului.

— La noi e vorba de cumpărături importante care se cuvînt chibzuite — ne spune el după ce clientul a plecat mulțumit. Trebuie să merităm încrederea cumpărătorului și ne străduim s-o obținem prin sfaturi dezinteresate și calificate. Atît eu, cît și cei mai mulți dintre membrii colectivului nostru, cunoaștem meseria de blănar.

— Blănăria este însă un comerț sezonier. Cu ce vă ocupați în lunile de vară? Nu e păcat de un spațiu comercial bine utilat ca acesta?

— Nu rămîne nefolosit. Vara ne reprofilăm pe cite un articol,

două de sezon: pantaloni bărbătești, sacouri etc. Astfel ca rentabilitatea unității să nu scadă.

CÎT ZECE MAGAZINE LA UN LOC

Iată o problemă care nu credem să preocupe conducerea magazinului „Victoria”, punctul terminus al plimbării noastre pe Calea Victoriei. Această uriașă placă turnantă, pe care se întîlnesc zilnic mii și mii de cumpărători, care vinde cît zece magazine la un loc, unde vine să cumpere sau numai să se plimbe orice vizitator al Bucureștiului, ar merita de fapt un reportaj special. Introducerea metodelor moderne de tehnică comercială ar putea avea aci o eficiență înfînit mai mare ca oriunde, iar însăși amplasarea investițiilor și transformărilor pretinse de ele îngreuiază aplicarea lor. Modificările introduse pînă în prezent — gruparea mai rațională a unor raioane, etalarea deschisă, autoservirea la raionul de pălării sau plata la vînzător la o serie de raioane, reprezintă de-abia un început. Visăm la clipa în care vom putea cumpăra la magazinul „Victoria” încălțăminte sau articole de menaj prin autoservire, cînd vom putea încerca în cabinete de probă o dată cu taylorul bine croit (și călcat!), pantofii, poșeta, pălăria și mînușile asortate, clipa cînd amabilitatea comercială va înflori fără constrîngere pe chipul vînzătoarelor, clipa cînd vom vedea sosind acasă, cu furgoneta magazinului, covorul cumpărat în urmă cu o oră. În fond nu-i chiar atît de greu și avem temeuri serioase să așteptăm pe foarte curînd împlinirea acestor deziderate.

★

Înnoirile urbanistice aduse Capitalei, asigură și Căii Victoriei o înfățișare și o structură adecvată stilului nou de viață al epocii noastre. Respirația sa comercială a început de pe acum să-și însușească ritmul viitorului.

Adina COJAN
Fotografiile de Sorin DAN

Vraja muzicii.

MUZICĂ ȘI MATEMATICĂ LA KECSKEMET

de SZEDELKÓ Imre
zlarist din R. P. Ungară

Oră de cor.

Duioase, învăluitoare, melodiile se revarsă prin ferestrele deschise ale școlii, atrăgându-i pe trecători.

...Ne aflăm la Kecskemet, orașul din pusta dintre Tisa și Dunăre, despre care scriitorul Moricz Zsigmond a scris cîndva că este „orașul strugurilor care oîntă și al caiselor care zîmbesc”.

Așezați în bănci, urmărind cu ochii lor puțin migdalați mișcările baghetei din mina învățătoarei, băieții și fetele ciripesc frumoase cîntece populare maghiare. Le-am cerut — și ei au redat fără greș — solfeji din cartea de muzică sau de pe partituri. Cu deosebită naturaleză, așa cum alți copii descifrează abecedarul, ei descifrează notele muzicale. Partiturile, de altfel, reprezintă abecedarul lor, deoarece sînt elevii unei școli medii muzicale.

Acum cînd se implinesc 20 de ani de la eliberarea Ungariei, există pe teritoriul țării noastre multe asemenea școli în care, alături de scris, citit și socotit, figurează ca materie obligatorie, înce-

pînd din primul an, descifrarea notelor, teoria muzicii și exercițiile practice de muzică. Aceste școli de un gen deosebit au luat ființă pe baza indicațiilor date de cel mai mare compozitor al nostru în viață, Kodály Zoltan.

Kodály, care în patria noastră a desferecat porțile spre lumea corurilor, a devenit încă din tinerețe unul dintre vestiții culegători de cîntece populare. Începînd de prin 1920, împreună cu prietenul său, genialul Bela Bartók, a luptat fără încetare să descopere și să păstreze, în folosul urmașilor, comorile cîntecelor populare pentru ca, astfel, să se asigure culturii populare dreptul de cetățenie în cultura națională.

Kodály și-a asumat misiunea de a face cunoscută nepoților de azi opera atîtor compozitori anonimi de muzică populară din trecut, de a înlesni tineretului asimilarea unei temeinice culturi muzicale și de a educa în felul acesta pe viitorii auditori ai concertelor și operelor.

Școala din Kecskemet care funcționează din 1950, urmărește toc-

mai acest obiectiv. Ea e frecventată de 470 de elevi — în mare parte fii de țărani cooperatori și copii de muncitori — care asimilează cu mult entuziasm, cu sîrguință, materia îndrăgită de ei. Cu ani în urmă, Kodály Zoltan a vizitat această școală, care pe atunci funcționa într-o clădire veche, și a rămas atît de entuziasmat de activitatea depusă acolo, încît a cedat școlii drepturile de autor pentru patru din operele sale cu caracter didactic. Cu această sumă precum și cu ajutorul primit din partea statului democrat-popular, s-a ridicat construcția modernă de azi a școlii din Kecskemet și s-a amenajat, printre altele, clubul prietenilor muzicii, atît de îndrăgît de tineret.

În cartea de onoare a școlii, Kodály a scris următoarele rînduri: „E o deosebită bucurie că aici, la Kecskemet, și-a putut serba a zecea aniversare cea școală care poate servi drept model tuturor școlilor care vor să educe oameni întregi. Această primă școală generală de muzică reprezintă o cinste pentru oraș”.

Cartea de onoare a școlii păstrează și impresiile unui alt muzicolog celebru, profesorul danez Thomsen. Cu prilejul vizitei sale în Ungaria, Thomsen a ajuns și la Kecskemet, iar cele văzute aci i-au trezit un atît de mare interes încît o zi întregă a studiat bazele funcționării școlii.

Deviza școlii este educarea de oameni cuțți pe tărîm muzical. Copiii care trăiesc în lumea armoniilor asimilează aci în decurs de opt ani bazele culturii muzicale, iar forța educativ-umanistă a muzicii își exercită influența asupra lor. Poate că în clasele inferioare efectul acestei forțe nu se prea observă, dar ea devine foarte pregnantă în clasele superioare. Edu-

cația muzicală le dă copiilor și o anumită receptivitate. Copiii sînt aci foarte siguri pe ei, fermi în atitudine, ca și cum s-ar fi născut în lumea podiului. De ani de zile nu s-a înregistrat vreun repetent. Nivelul mediu educativ depășește în general nivelul celorlalte școli de cultură generală.

În spiritul intențiilor lui Kodály, directoarea școlii, Nemesszegi Lajosné, a consemnat observații interesante de-a lungul anilor. Ea a studiat măsura în care muzica exercită o influență în procesul de asimilare a altor discipline ca: studiul literaturii, al istoriei, al limbilor străine și al matematicii. Totodată copiii învață foarte multe cîntece populare și, în felul acesta, de-a lungul anilor, asimilează un bogat vocabular popular, precum și noțiuni care le sînt de folos mai tîrziu. Interesant de remarcat e și faptul că studiul muzicii dezvoltă la copii simțul armoniei în materie de desen. Se observă astfel că la desen ei folosesc mai ales culorile pastel.

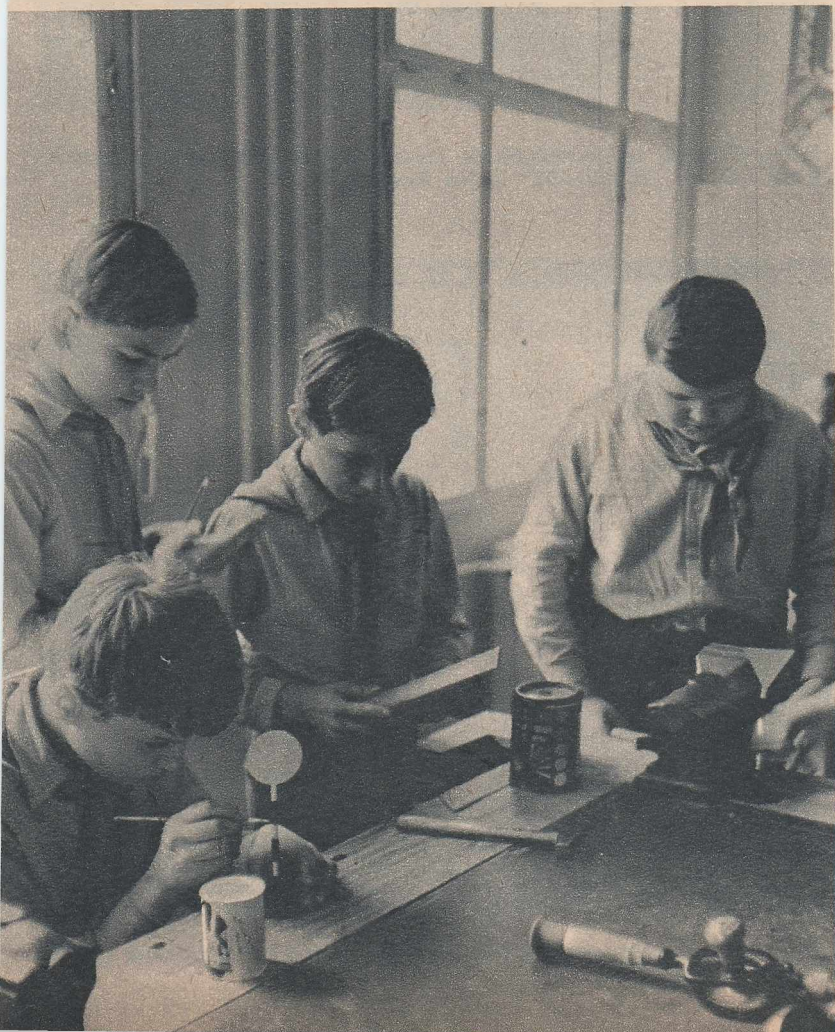
În domeniul studiului limbilor străine, accentul nu se pune pe intonație, deoarece avînd dezvoltat simțul tonalității, copiii izbutesc să descopere foarte repede tonalitatea unei limbi.

Elevii devin încă din timpul școlii factori activi în viața culturală orășenească. Vizitează uzine, dau spectacole în zilele festive producîndu-se cu programe proprii.

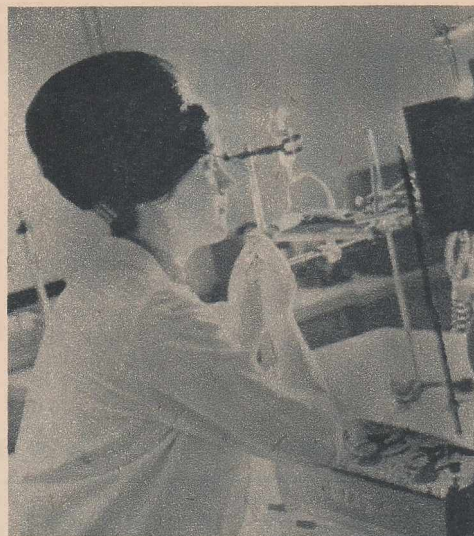
Începînd din toamnă, alături de școala aceasta s-a creat la Kecskemet și un gimnaziu muzical unde își continuă studiile cei care vor să se dedice exclusiv muzicii.

Faptul că au fost elevi ai școlii din Kecskemet este pentru cei ce vor să urmeze cursuri superioare, cea mai bună recomandare.

La școala din Kecskemet, muzica dezvoltă la copii aptitudini multilaterale.

COPERTA NOASTRĂ

Dr. Rodica Nadolu studiază — în laboratorul de electrofiziologie — influența pe care electrotonizarea centrilor nervoși o exercită asupra activității inimii.

Fotografale de Sorlin DAN

LA CENTRUL DE BIOLOGIE GENERALĂ ȘI APLICATĂ DIN IAȘI

Viața științifică a Iașului s-a îmbogățit de curînd cu o nouă unitate: Centrul de biologie generală și aplicată de pe lângă Academia R. P. Române, filiala Iași.

— Care sînt rosturile imediate și importanța noului centru de cercetări? — l-am întrebat pe tovarășul academician V. Răscanu, directorul centrului.

— Activitatea științifică a institutelor și a centrelor de cercetări ale Academiei R. P. Române urmărește traducerea în viață a sarcinilor tratate de Directivele Congresului al III-lea al P.M.R. privind aplicabilitatea practică a studiilor efectuate în diferite domenii. Realizarea acestui obiectiv a impus necesitatea ca forțele de cercetare existente să fie încadrate în unități precis profilate, care să cuprindă principalele ramuri științifice de interes practic. Ca urmare a acestei acțiuni de profilare a muncii științifice, a luat ființă în Iașul nostru Centrul de biologie generală și aplicată, care se preocupă în primul rînd de probleme de medicină, biologie și științe agricole.

— Vă rugăm să ne spuneți care sînt domeniile principale de cercetare ale centrului?

— Însăși denumirea celor șapte secții ale centrului nostru indică, în mare, domeniile abordate. Mă refer la secțiile noastre de fiziologie umană, fiziologie animală; de antropologie, biomorfologie, fiziopatologie nutritivă; de ecologie și de fiziopatologie cardiovasculară. În cadrul fiecăreia din ele funcționează laboratoare specializate. Centrul nostru este de asemenea dotat cu două laboratoare centrale, de anatomie patologică și de biochimie, care ajută la adîncirea cercetărilor științifice ce se fac aici.

— Ne puteți da cîteva exemple de aplicabilitate în practică a rezultatelor obținute de cercetătorii centrului?

— Iată un exemplu din cadrul cercetărilor electrofiziologice realizate de colectivul secției de fiziologie umană. Aici s-a stabilit aspectul dinamic al adaptării și coordonării centrilor nervoși motori, precum și gradul de acomodare și sincronizare a activității musculare în efort și oboseală, în diferite condiții de muncă fizică. Practic, aceste rezultate pot constitui criterii de apreciere obiectivă a posibilității de executare a travaliului muscular la om. Sau un alt exemplu din domeniul practicii medicale: studiile secției de fiziopatologie cardiovasculară, în cadrul căreia s-au demonstrat noile posibilități de diagnosticare a insuficienței ventriculare stîngi latente, prin punerea în evidență a unor fenomene care, în practica clinică obișnuită, erau ignorate sau necunoscute de medicul practician — subliniază acad. V. Răscanu.

Deși Centrul de biologie generală și aplicată din Iași nu numără decît cîteva luni de la înființare — și ca atare este cel mai tînăr centru de cercetare din țara noastră — preocupările sale multilaterale și rezultatele obținute pînă în prezent se înscriu pe linia unei rodnice activități științifice.

R. RODA

FILM

CINEAȘTII
PREGĂTESC...

■ Dita Parlo, vedetă a anilor 1930-1935, cunoscută datorită rolurilor sale din filmele „Iluzia ce mare” și „Domnișoara doctor” care în ultimii 20 de ani a jucat doar în două filme, revine pe platourile cinematografice ca interpretă a unei noi versiuni „Damei de pică”.

■ Lui Jerry Lewis (fotografiat din dreapta) îi place să apară numai în filme scrise și regizate de el însuși. „Nu de dragul gloriei, a mărturisit artistul, nici

Note despre cinematografia braziliană

„BOSSA NOVA” NU E NUMAI SAMBA

Un stil nou, o „bossa nova”, revoluționează de la o vreme, nu numai școlile de samba din Rio, Bahia, Sao Paulo sau Recife, ci și cinematografia braziliană. Datorită acestei înnoiri, cea mai întinsă țară a Americii de Sud începe să-și ocupe locul meritat printre cinematografiile latino-americane.

Mare cit un continent, Brazilia cu cele 70 de milioane locuitori (sporul natural — 1.300.000 pe an!) reprezintă pentru film una din cele mai vaste piețe de desfacere. Media anuală de 5 bilete pe cap de locuitor — care plasează Brazilia alături de majoritatea țărilor europene evolute — e încă departe de capacitatea reală: la circa o oră de zbor de marile orașe cu cinematografe dotate cu cele mai moderne instalații superpanoramice, trăiesc în jungle sau în podișurile secetoase milioane de brazilieni care n-au văzut niciodată imagini proiectate pe un ecran. O dată cu exodul lor spre orașe, cinematograful câștigă în permanență noi adepți.

Mai dinamică decât în multe țări europene, mișcarea cinecluburilor are în Brazilia venerabila vîrstă de 40 de ani. Revistele de cinema se tipăresc în tiraje considerabile, interesul pentru film reunind în același entuziasm pe intelectuali ca și masele cele mai largi de spectatori. În asemenea condiții rămînerea în urmă timp de mulți ani a producției cinematografice era o anomalie explicabilă doar prin deficiențele generale ale vieții culturale din țară.

Primele filme braziliene au fost realizate la sfîrșitul secolului trecut. Numele regizorilor Francesco Santos, Lurs de Barros, Humberto Mauro, Pedro Lima, al operatorului Edgar Brazil și al actriței Carmen Santos ilustrează epoca filmului mut brazilian. Instaurarea sonorului subminează însă bazele unei relativ dezvoltate cinematografii naționale și aservește piața braziliană Hollywoodului. Acesta ajunge să monopolizeze ecranele braziliene în proporție de 90%. Pînă la cel de-al doilea război mondial, Brazilia își restrînge producția la un singur film pe an.

Perioada de prosperitate din anii postbelici dă oarecare avînt producției cinematografice naționale, în care, alături de cineaștii citaiți care își reiau activitatea, se consacră și nume noi, ca Lima Barreto, Adolfo Celli, Tom Payne și Oswaldo Sampaio (autorii filmului „Sinha Moça”), Alex Viary și Sales Gomez. O însemnată contribuție la această timidă renaștere a adus-o scriitorul Jorge Amado prin romanele sau scenariile originale

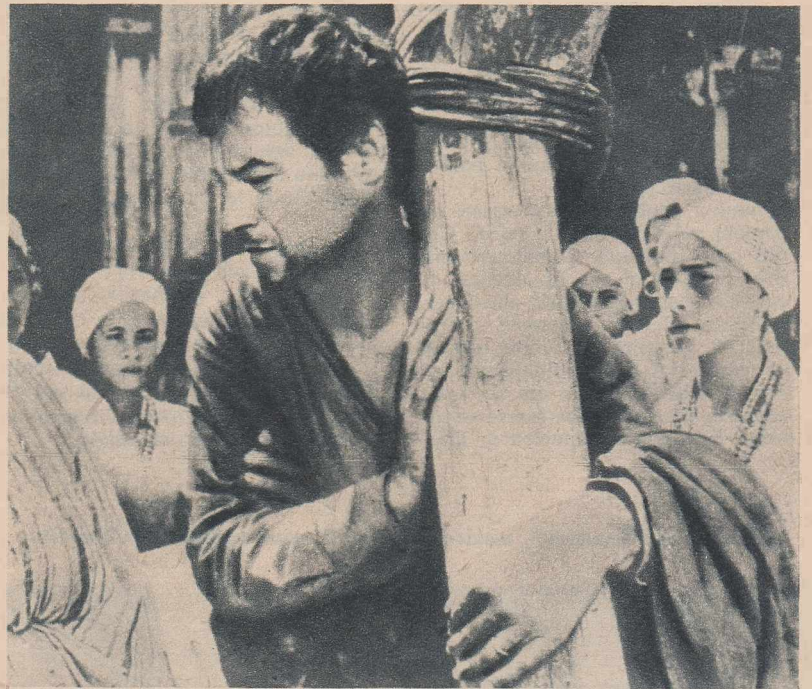
care au stat la baza filmelor „Pămint violent”, „Steaua dimineții” și, mai recent, „Secerișul roșu”.

Un cineașt de origine braziliană, care și-a cucerit notorietatea în cinematografia europeană — regizorul și producătorul Alberto Cavalcanti — a încercat și el să recheme la viață arta cinematografică a patriei sale. O firmă subvenționată de stat, „Vera Cruz”, i-a oferit în 1949 mijloacele de a duce la îndeplinire un vast program de superproducții de inspirație socială, cu caracter specific brazilian. Cea mai însemnată dintre acestea, „O Cangaço” (1950 — regia Lima Barreto), se inspiră din isprăvile unui soi de haiduci care se răfuiu cu marii latifundiași. Dar Cavalcanti nu s-a putut împăca multă vreme cu exigențele comerciale ale firmei și s-a despărțit de ea. Înainte de a părăsi Brazilia, el mai realizează, ca un adio adresat patriei sale, filmul „Cintecul mării”. De altfel, firma „Vera Cruz” avea să dea în curînd faliment, iar Hollywoodul își reia dominația asupra pieței braziliene. Producția națională este pentru cîțiva ani de aci înainte redusă la sectorul minor al filmelor muzicale, așa-numitele „chanchadas” destinate să lanseze melodii pentru tradiționalul carnaval din Rio.

Ruptura cu această „tradiție” se produce datorită tinerei generații de cineaști, proveniți în mare număr din rîndul gazetarilor și criticilor de film. În 1956, Nelson Pereira dos Santos realizează, cu filmul „Rio 40°”, o poetică baladă închinată metropolei braziliene, cu contrastele sale patetice și cu optimismul neistovit al locuitorilor săi.

Un interviu colectiv acordat revistei „Lettres Françaises” de către membrii delegației braziliene la festivalul de la Cannes-1964 stabilește ca punct de plecare al noii orientări tocmai acest film al lui Pereira dos Santos. Influențele europene — dintre care aceea a neorealismului italian ar fi putut fi pe drept cuvînt invocată în legătură cu opera de debut a lui dos Santos — fuseseră asimilate în mod creator. De atunci încoace colegii săi de generație care se recunosc și ei drept admiratori ai unor personalități cinematografice europene ca Antonioni sau Resnais dau dovada unei independențe de spirit lăudabile.

„Am învățat de la Nelson, înaintașul nostru, spunea printre altele tînărul regizor Glauber Rocha, că trebuie să refuzăm convențiile și să căutăm o independență artistică absolută, degajîndu-ne din mecanismul industriei cinematografice. De aceea

Prima distincție internațională de rîsunet a fost adusă cinematografiilor braziliene de „Făgăduială” (regia Anselmo Duarte).

Filmul lui Nelson Pereira dos Santos „Vidas Secas” va fi văzut în curînd pe ecranele noastre.

pentru a-l concura pe Charlie Chaplin. Fac acest lucru deoarece vreau să păstrez o anumită continuitate care-mi pare necesară chiar și într-un film comic". Dovada cea mai recentă: Jerry Lewis regizează și interpretează un nou film: „Bijuteriile familiei”.

■ Timp de patru ani regizorul italian Alessandro Blasetti s-a gândit la filmul „Eu, eu, eu... și alții”, dar a refuzat să comunice

prea multe lucruri despre proiectul său. De curând a anunțat că în luna aprilie va începe filmările propriu-zise. Un singur secret divulgat până acum: filmul va fi turnat într-o formulă cinematografică inedită.

■ „Grădină și primăvară” este titlul filmului la care a început să lucreze cunoscutul regizor sovietic Serghei Gherasimov. Realizat după un scenariu propriu, noul film va avea ca erou un tânăr

ziarist acreditat la O.N.U. O treime din filmări vor fi făcute în S.U.A. Gherasimov intenționează să interpreteze și unul din roluri.

■ Jane Fonda (fotografia din dreapta), fiica lui Henry Fonda, după ce a turnat câteva filme în Franța, se reîntoarce în Statele Unite, însoțită de cineastul francez Roger Vadim, pentru a interpreta rolul principal din filmul „Iubirea”. Regizor: Vadim. Partener: Marlon Brando.

ne-am îndreptat căutările în direcția integrării în realitatea braziliană, dar pe căi de expresie diferite, corespunzând temperamentului individual al fiecărui creator”. Iar Pereira dos Santos însuși preciza: „Respingem tot ce nu este autentic, tot ce nu reprezintă viața unui individ care trăiește într-un anumit context social, într-o epocă dată”.

În cadrul acestei deliberate angajări pe linia unei cinematografii martoră și părtaşă a realităților braziliene, s-a găsit loc pentru un evantai foarte larg de genuri cinematografice și personalități artistice originale.

Hazardul selecțiilor de festival și arbitrariul juriilor limitează fatalmente viziunea opiniei publice mondiale asupra situației din cinematografia braziliană, dar câteva filme de valoare au fost revelate și o dată cu ele personalitatea citorva creatori.

Anul 1962, în care Brazilia a fost reprezentată la toate festivalurile internaționale de film, a fost încununat cu primele premii: la Cannes, Marele Premiu „Palme d'or” a fost acordat filmului „Făgăduiala”, realizat de Anselmo Duarte după o piesă de teatru de Dias Gomes, iar Karlovy Vary a revelat talentul lui Glauber Rocha, distins, la 23 de ani pentru filmul „Barravento”, cu premiul celui mai interesant debut. Două personalități artistice diferite, două genuri cinematografice opuse, având în comun doar intenția deliberată a unui protest social. Filmul lui Duarte avea calitățile și slăbiciunile inerente unei adaptări teatrale: povestea tinărului mulatru, care — drept mulțumire că a obținut vindicarea unui măgar — se prinde să care în spinare o cruce grea de lemn pînă în sanctuarul Sfintei Fecioare, e construită riguros și se sprijină pe caractere viu conturate. Conflictul dintre năzuințele spre dreptate ale oamenilor simpli și reprezentanții autorității laice și bisericesti, care-și apără cu orice preț pozițiile, este însă înecat într-o frazeologie confuză.

În cronica satului de pescari Barravento, Glauber Rocha izbutește să realizeze, cu mijloace cvasi-documentare, o pasionată mărturie asupra unor regiuni oropsite ale Braziliei, asupra unor conflicte în care aspectele sociale se împletesc cu cele religioase, cu rămășițele unor veacuri de obscurantism.

Adoptînd o metodă apropiată de „ciné-verité”, Joaquin Pedro de Andrade a construit un portret cinematografic al celebrului fotbalist Garrincha, film care s-a bucurat de o frumoasă notorietate internațională.

Pînă și genul filmului de acțiune, în care se înscrie „Atacul asupra trenului poștal” de Roberto Farias, a prilejuit denunțarea, pe marginea unui fapt divers, a contrastelor sociale caracteristice fostei capitale braziliene.

Era firesc ca aceste succese de prestigiu și de public să deschidă calea noii cinematografii. Provenită cum am mai spus din rîndurile pre-

sei, noua generație de cineaști și-a apărut pozițiile și cu arma scrisului, militînd pentru o cinematografie populară dar ostilă trivialității, angajată dar străină de schematism, promovînd expresia personală dar pe baza tradițiilor culturii braziliene.

Efervescența creatoare întreținută astfel a dus la o seamă de debuturi promițătoare și la câteva realizări hotărîtoare în cariera cineaștilor consacrați.

Astfel, festivalul de la Cannes a revelat în primăvara trecută două opere capitale ale cinematografiei actuale braziliene semnate de Nelson Pereira dos Santos și Glauber Rocha. Chiar dacă n-au figurat în palmares, filmele „Vidas Secas” și „Dumnezeul negru și diavolul blond” au atras atenția criticii de specialitate.

Glauber Rocha, unul din cei mai tineri maeștri ai filmului brazilian, a semnat filmele „Barravento” și „Dumnezeul negru și diavolul blond”.

Mai tîrziu, la festivalul cinematografiei libere de la Porretta Terme, Marele Premiu a fost acordat lui Rocha pentru „Dumnezeul negru și diavolul blond”, iar „Vidas Secas” a fost premiat recent la Genova.

Ambele filme ne transportă în aceeași perioadă — anii 1940 — și în aceeași regiune a Braziliei — nord-estul secetos așa-numitul „Sertão” sau „Caatinga” — în care foamea și nedreptatea socială au dat naștere unor tragedii de proporții nemăsurate. Interesant e faptul că, tratate pe registre cu totul diferite, aceleași conflicte și același peisaj au dus la opere de egală vigoare emoțională și artistică.

Inspirat după un roman al scriitorului Graciliano Ramos, filmul „Vidas Secas” („Seceta”) de Nelson Pe-

reira dos Santos descrie odiseea unei familii de țărani alungate de foamete pe pămînturi străine. Străbătînd ucigătorul deșert de mlaștini și mărăcini care acoperă nord-estul Braziliei, eroii își pierd pe rînd toate iluziile, iar filmul se încheie cu un imens strigăt de revoltă. O revoltă care nu se exprimă însă retoric, ci prin imagini aproape documentare, a căror autenticitate constituie ea însăși un protest vehement.

Pentru Glauber Rocha aceeași problematică este exprimată cu mijloacele epopeii, valorificînd elemente ale folclorului regional. Peregrinările văcarului Manuel prin același „sertão” mărăcinos care slujea drept fundal și filmului „Vidas Secas”, au în „Dumnezeul negru și diavolul blond” un ritm larg de baladă, subliniat de

simfonice ale compozitorului Villalobos, fac din filmul lui Glauber Rocha una din cele mai semnificative opere ale noii cinematografii braziliene.

Ilustrată în mod strălucit de filmele pomenite mai sus, tema socială a fost abordată în continuare în filmele „Ganga Zumba” al regizorului Carlos Diegues — evocarea unei revolte din secolul al XVII-lea — sau „Os Fuzis” („Puștile”) de Rui Guerra, a cărui intenție de critică socială e ușor estompată de o ambianță romantică, ce pune accentul pe violență și melodramă.

Experiența interesantă întreprinsă anul trecut cu filmul „De cinci ori Favela” — un film compus din cinci nuvele avînd drept fundal faimoasa Favela, cartierul de cocioabe din Rio de Janeiro — a prilejuit afirmarea

O imagine din filmul lui Glauber Rocha „Dumnezeul negru și diavolul blond”, titular al unui mare număr de premii internaționale.

refrene cîntate. Disperarea unei populații torturate de foamete și de samavolnicia moșierilor îi împinge pe oameni fie sub influența unor așaziși profeți — „beates” ca „Dumnezeul negru” Sebastião, care le canalizează revolta spre o speranță mistică într-un miracol, fie sub înfrîurirea haiducilor — „cangaçeiros” de genul „Diavolului blond” Corisco, promotorii unei morale barbare, sîngeroase. Manuel trăiește pe rînd aceste experiențe și ajunge la concluzia că „sertão” nu aparține nici lui Dumnezeu și nici diavolului, ci poporului. Un lirism clocotitor, o patimă intensă, prezente atît în imaginea, ale cărei contraste redau cu fidelitate peisajul calcinat al „caatingăi”, cît și în fundalul sonor bazat pe motive folclorice și pe piese

în filmul cu actori a unor tineri regizori debutanți sau mai puțin cunoscuți. De atunci încoace Joaquin Pedro de Andrade, Miguel Borges, Marcos Farias și Leon Hirszman au realizat fiecare cîte un film de lung metraj, iar Carlos Diegues a și fost prezent la Porretta Terme cu filmul său „Ganga Zumba”.

Lista numelor noi ar mai putea fi prelungită, dar și cele citate pînă acum, împreună cu operele a căror valoare a fost recunoscută de opinia publică mondială, justifică încrederea în noua cinematografie braziliană. Ea este fără îndoială chemată să ocupe în scurt timp unul din primele locuri printre cinematografiile continentului latino-american.

dialog cu cititorii

„Care au fost primele nave maritime românești și cum s-a dezvoltat flota noastră comercială?”

Florin BĂILEȘTEANU
Hunedoara, str. 23 August 17

Răspunde ION POPESCU, director adjunct al Direcției navigației civile.

Navigația maritimă română, ca organizație de stat, a luat ființă sub denumirea de Serviciul maritim român (S.M.R.) prin 1887. Ea nu a căpătat însă viață decît în anul 1895, cînd Regia monopolului statului i-a pus la dispoziție un fond de 2,5 milioane lei-aur cu care s-au cumpărat primele nave ale statului român, vapoarele „Meteorul” și „Medeea”. Tot atunci se organizează agenții cu funcționari români la Istanbul, Constanța și Brăila. La 26 septembrie 1895 ia ființă o linie de călători Constanța-Istanbul și o alta de mărfuri cu plecarea de la Brăila pentru porturile din Mediterana orientală. Tot în 1895 s-au închiriat navele „Cobra” și „Ignazio Florio” pentru a întări linia Constanța-Istanbul. Cu această flotă modestă S.M.R. obține rezultate promițătoare, și în anul 1897-1898 flota română maritimă crește cu încă șase unități ce purtau acum 70 de ani numele „Dobrogea”, „București”, „Iași”, „Turmu-Severin”, „Constanța”, „Sulina”.

Flota maritimă română a crescut treptat pînă în preajma primului război mondial, ajungînd la 4 nave de călători și 8 nave de mărfuri, în total 12 unități.

După terminarea primului război mondial, S.M.R. a rămas cu numai 8 nave, dar treptat flota a fost refăcută ajungînd în preajma celui de-al doilea război mondial la 17 nave.

În cursul celui de-al doilea război mondial, flota maritimă sub pavilion român a fost în majoritate pierdută, rămînînd numai cu două nave, una de pasageri, „Transilvania”, și cealaltă de marfă „Ardeal”.

După 23 August 1944, partidul și guvernul nostru, apreciînd importanța transporturilor maritime, au elaborat un program de refacere a parcului navelor, astfel încît flota R.P. Române număra în anul 1952 un număr de 9 nave. Începînd din anul 1959-1960, refacerea flotei noastre maritime continuă într-un ritm cu totul deosebit prin construcții noi de nave executate în șantierelor noastre: la Turmu-Severin fiind construite nave de 1.100 tone dw și 1.600 tone dw, iar la Galați nave de 4.500 tone dw.

În prezent flota noastră are un tonaj dublu față de cel pe care-l posedă țara noastră în preajma celui de-al doilea război mondial, iar vapoarele noastre ating porturile din 45 de state.

De curînd au fost comandate în Japonia 8 nave minerale de 25.000 tone fiecare și 2 tancuri petroliere de cîte 36.500 tone. Tot recent s-a perfectat comanda a încă 2 cargouri de cîte 15.000 tone dw în Anglia. Aceste comenzi vor reprezenta 300.000 tone dw.

Urmînd acest program ascendent, flota noastră maritimă va crește necontenit. În felul acesta, ea se va dezvolta în mod armonios o dată cu celelalte sectoare ale economiei naționale, contribuînd în mod eficient la realizarea importanțelor sarcini trasate de cel de-al III-lea Congres al partidului.

Următorii cititori doresc să corespundeze: Tori Mănoiu, elevă, Buzău, str. Sabinelor 15: cinema, ilustrate; Ioana Costoiu, ospătar, Tg. Jiu, str. 8 Mai 1, bl. R., sc. B., ap. 5: teme diverse, ilustrate; Viorica Ștefănescu, elevă, București, str. Vasile Conta 5, m. Crivita roșie: ilustrate; Mihai Ghețan, student, București, str. Șt. Furtună 140: tehnică, sport, cinema, ilustrate; Aurel Manole, com. Amărăști, m. Drăgășani: cinema, muzică, sport, ilustrate; Petruța Voicu și Aneta Stere, București, Complexul studentesc, str. Drumul Taberei 5-7, m. Lenin: ilustrate; Smaranda Gheorghe și Nana Nicolaiasa, tehnicieni, Fabrica de mobilă Sălătruc-Dărmănești, m. Moinești: teme diverse, ilustrate; Florin Grosu, student, București 17, Splaiul Independenței 290, bl. G. 104, m. 16 Februarie: ilustrate; Simona Pleșoianu, elevă, Ploiești, str. Cozia 40: ilustrate; Viorica Porav, elevă, Reghin, str. Spitalului 8: geografie, ilustrate; Victor Cucuic, inginer, Constanța, căsuța poștală 48: teme diverse, ilustrate; Olga Budihoiu, elevă, Turmu Măgurele, str. Oituz 11: filatelie, ilustrate; Silvia Răzoiu, elevă, Buzău, str. Primăverii 26: ilustrate; Paula Moldoveanu, muncitoare, Buzău, str. Malul Cîrlei 29: cinema, ilustrate; Dorina Balaban, studentă, Timișoara III, str. Gh. Doja 15: teme diverse, ilustrate; Mariana Mărinduca, elevă, Fălticeni, str. 11 Iunie 22: ilustrate; Teodora Popa, Fălticeni, str. 11 Iunie 9: ilustrate; Nicolae Dumitru, funcționar, Constanța, str. Libertății 17: literatură, cinema, ilustrate.

C. COTESCU, FAUREI, REG. GALAȚI. Pentru a cunoaște viața și opera compozitorilor Giuseppe Verdi și Giacomo Puccini, vă recomandăm următoarele lucrări: „Verdi—Romanul operelor” de Franz Sorfal (Editura muzicală, 1964); „Verdi” (Colecția „Viața în imagini”—Editura muzicală, 1964); „Giacomo Puccini” de George Șbircea (Editura muzicală, 1959).

BANDU ZBĂGAN, IAZ, RN. CARANSEBES. Înainte de inventarea tiparului, în unele țări ale Europei circulau gazete-manuscris care aveau ca scop să informeze pe regi și pe seniorii feudali despre cele ce se petrec în țările vecine ș.a. Mai tîrziu, gazeta-manuscris începe să circule și în rîndul burgheziei, procurîndu-i informații cu caracter economic. În epoca în care începe să se afirme capitalismul, necesitatea unei informări permanente, mai ales în ce privește activitatea economică, face ca una dintre marile invenții ale acelei epoci — tiparul — să fie pusă nemijlocit în slujba acestui scop. Apare ziarul tipărit. Primele ziare cu o periodicitate oarecum mai regulată apar la începutul secolului al XVII-lea. Cuvîntul gazeta a intrat în limbajul curent o dată cu apariția ziarului francez „La gazette”, fondat în 1681 de Th. Renaudot. În deceniile următoare apar cotidiene în Germania (1660), Anglia (1702) ș.a. La noi, dezvoltarea tîrzie a capitalismului a avut urmări și în ce privește apariția presei; primele ziare în limba română au fost: „Curierul Românesc” al lui I. H. Rădulescu (București-1829); „Albina Românească” a lui G. Asachi (Iași-1829) și „Gazeta de Transilvania” a lui G. Bariț (Brașov-1838).

IOAN BLACA, ARAD. 1) Așa cum am mai arătat, prin termenul de „superproducții” se înțeleg acele filme pentru realizarea cărora s-au făcut mari investiții financiare, cerute de o figurată uriașă, de o scenografie și o costumatie bogate etc. Scopul „superproducțiilor” este de cele mai multe ori comercial. În realizarea „superproducțiilor” producătorii apelează de obicei la tehnica cea mai nouă și cea mai costisitoare. Dar, așa cum a arătat și ancheta publicată în paginile revistei noastre, nu toate „superproducțiile” sînt realizate la același nivel, multe din ele constituînd creații valoroase ale artei și tehnicii cinematografice. 2) Înainte de inventarea prafului de pușcă prin termenul de artilerie se în-

◀ FLOTA NOASTRĂ MARITIMĂ — IERI ȘI AZI

FIDIAS ȘI OPERELE SALE

țelega ansamblul mașinilor folosite în războaie pentru aruncarea de greutăți (baliste, catapulte etc.). În secolul al XI-lea în China, și în secolul al XIV-lea în Europa, inventarea prafului de pușcă are drept urmare crearea unei noi specialități în tehnica militară — artileria bazată pe arma de foc. În secolele ce au urmat — și mai ales în secolul nostru — armele specifice artileriei au cunoscut o dezvoltare și o perfecționare neîntrerupte, de la tunul primitiv (care în urmă cu cîteva secole se făcea din lemn de cires), ajungîndu-se la aruncătoarele cu reacție și alte piese de înaltă tehnicitate. 3) Despre cetatea feudală Făgăraș, posesiune a domnilor Țării Românești în secolele XIV-XV, vom publica un articol separat.

V. SILVIAN

„Doresc să cunosc cîte ceva din viața și opera marelui sculptor Fidiias”.

Cornel LAZA
Gura Berezii, ra. Brad

Răspunde P. CONSTANTIN, conferențiar universitar la Institutul de arte plastice „N. Grigorescu”.

Despre viața și cariera lui Fidiias, fără îndoială cel mai mare sculptor al antichității elene — și nu numai elene — personalitate ce a dominat arta „Secolului lui Pericle”, știm destul de puține lucruri exacte. Născut la Atena în jurul anului 490 î.e.n., Fidiias a învățat probabil în Peloponez și în cetatea sa de baștină, lucrînd în mai toate ramurile artistice cunoscute grecilor, începînd cu pictura, ca și fratele său Panainos. E greu de spus cu precizie care au fost operele de tinerete ale sculptorului; cert este însă faptul că în jurul anului 455 î.e.n. el avea un renume stabilit, de vreme ce i se comandă marea statuie criselefantină*) a lui Zeus, pentru templul din Olimpia. Apreciat de Pericle, al cărui prieten a și devenit, Fidiias este onorat în anul 450 î.e.n. la Atena, încredințîndu-i-se realizarea decorației sculpturale a Partenonului și execuția statuii Athenei-Parthenos, lucrare de asemenea în tehnica criselefantină, ce a fost inaugurată în 438 î.e.n.

Celebrul Fidiias ajunge ținta campaniei calomnioase întreprinse de partizanii sculptorului Alcamene, principalul său rival. Acuzat de nereguli bănești și, pare-se, chiar de furtul unor materiale prețioase încredințate lui pentru execuția statuii Athenei Parthenos, Fidiias a fost implicat, în anul 432 î.e.n., într-un proces răsunător, al cărui rezultat nu ne este însă cunoscut.

După unele izvoare sculptorul ar fi murit în închisoare, după altele el ar fi fost exilat.

În ce privește opera lui Fidiias, singurele lucrări originale, certe, care ne-au parvenit sînt fragmentele decorației sculpturale ale Partenonului; în fapt însă, nu se știe cu precizie în ce a constat aportul lui Fidiias la acest grandios ansamblu. Mai mult: dovezile măiestriei lui s-au păstrat în piatră (sculpturile Partenonului, ca și acele opere pe care le cunoaștem numai datorită unor copii ulterioare: Athina Lemnia, Athina Promachos, marelui relief de la Eleusis, Anadumenes Farnese sau amazoana Mattei), în vreme ce textele antice ni-l prezintă pe sculptor lucrînd de predilecție în metal și fildeș.

În orice caz, operele reprezentative pentru stilul lui Fidiias — sinteze ale clasicismului grec, pilde desăvîrșite de echilibru și armonie, ilustrînd strălucit concepția antropocentristă a democrației sclavagiste — confirmă adevărul că artistul a fost cel mai însemnat șef de școală din istoria plastică a antichității.

*) Tehnica criselefantină — socotită de grecii din antichitate ca o culme a artei — în care s-a ilustrat strălucit Fidiias, constă din acoperirea unei forme de lemn, cu aur și fildeș: foi de aur pentru părțile trupului acoperite de îmbrăcăminte și plăci de fildeș sculptate, pentru părțile statuii care reprezentau trupul nud. De asemenea, se încrustau ochii cu pietre prețioase sau se pictau, pe lemn, anume porțiuni ale statuii: ca de pildă, scutul Athenei Parthenos.

TITI CONSTANTIN și GIGI CODRESCU, operatori chimicști din orașul Gheorghiu-Dej, aduc mulțumiri colectivului nostru redacțional pentru „materiale inedite, foarte interesante, pe teme foarte variate, ce apar în revistă”. În același timp, corespondenții noștri își exprimă opinia că, în ce privește aspectul exterior al revistei, ar mai fi unele lucruri de făcut și, în primul rînd, folosirea unei hirtii de mai bună calitate ceea ce ar atrage, implicit, și o mai bună calitate a tiparului, a fotografiilor, copertei etc. În încheiere, cititorii noștri ne dau unele sugestii.

Vrem să-i asigurăm pe corespondenții noștri — ca pe toți cititorii, de altfel — că îmbunătățirea condițiilor tehnico-materiale (hirtie, tipar, cerneluri, culori etc.) care asigură apariția revistei, reprezintă pentru noi o preocupare de primă însemnătate. Dacă strădaniile noastre în acest sens nu sînt totdeauna încununate de succes, aceasta nu e din vina noastră. Sîntem însă încredințați că dificultățile existente în prezent, pe diferite planuri, vor fi treptat depășite și, în cadrul luptei generale pentru calitate, vom putea satisface exigențele sporite ale cititorilor noștri și în ce privește aspectul exterior al publicației. Am reținut sugestiile.

MIȘU MIHALCA din Rebrîșoara (Cluj) este de părere că printre ultimele reportaje apărute în „Flacăra” se remarcă cu deosebire „Orașul privește spre fluviu” și „Trepte spre lumînile Argeșului”. De asemenea, apreciază calitățile anchetei „Buna servire”, cu rezerva că asemenea teme ar trebui să îmbrățișeze aspecte din țară și nu numai din București. Cititorul nostru ar mai dori să găsească în paginile revistei asemenea „materiale care să prezinte figuri proeminente din viața cultural-artistice de peste hotare cum a fost „Jean Gabin se destăinuiește”.

Justă observația cu privire la necesitatea ca anchetele noastre să cuprindă, teritorial vorbind, o arie mai largă de investigație. În viitor vom înălțura asemenea lipsuri. În ce privește a doua sugestie, credem că și corespondentul nostru a citit grupajul de materiale despre Gerard Philipe, apărut în „Flacăra” nr. 11. Vom continua să publicăm asemenea materiale de prezentare a unor figuri proeminente ale vieții artistice mondiale și nădăjduim că cititorii noștri vor fi satisfăcuți și în continuare de calitatea textelor și a fotografiilor.

◀ CITITORII CĂTRE CITITORII

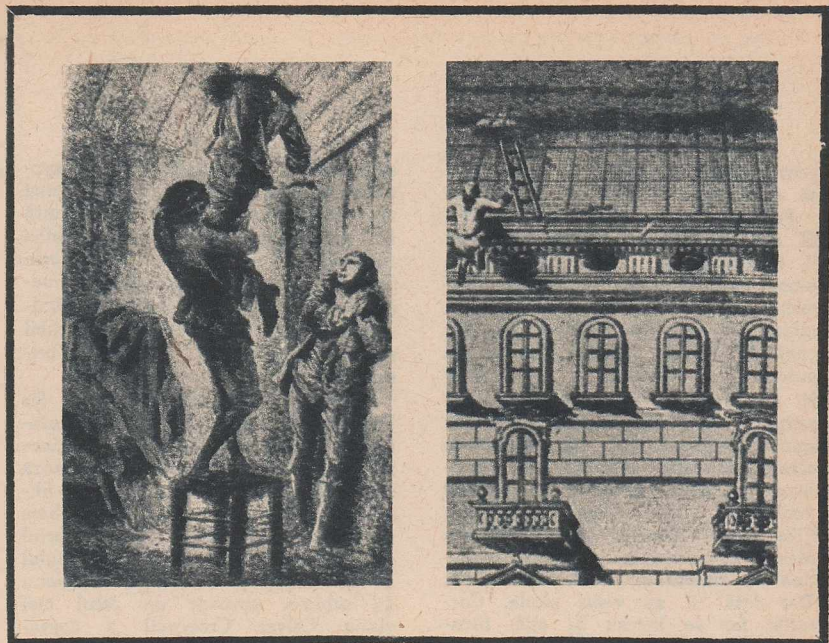
OPINII ALE CITITORILOR

◀ POȘTA NOASTRĂ

În momentul izbucnirii ultimului război mondial, Mandel, ministrul de interne al Franței, a spus: „Acest război va fi câștigat de acea parte care va dispune de un serviciu de informații mai bine organizat”. Trista experiență a Franței în anul care a urmat confirma, parcă, aceste cuvinte. Dar dacă Mandel ar fi avut dreptate, atunci învingătorii ar fi trebuit să fie nazisții, care au introdus „spionajul total” și au creat coloana a cincea, o dată cu faimoasele „Panzer-divisionen”.

Și totuși, hitleriștii au pierdut războiul, pentru că împotriva lor s-au ridicat popoarele, toate forțele progresiste. „Spionajul total”, construit pe temelii la fel de putrede ca însuși „războiul total”, a suferit un eșec. Și s-ar mai putea da multe exemple similare. Ceea ce, desigur, nu înseamnă că spionajul, sau într-un sens mai larg activitatea agenților secreți, atât în timp de pace cât și de război, nu a jucat de-a lungul veacurilor un rol însemnat – adesea ignorat cu bună știință de istoriografia oficială sau pur și simplu rămas multă vreme necunoscut.

Șirul de povestiri a căror publicare începe în numărul de față conține, poate, și unele fapte știute de dv.; altele, sperăm, vor fi mai puțin cunoscute, deoarece apar mai rar în manualele de istorie. În orice caz, ele vor dovedi – încă o dată – că spionii reușesc uneori să câștige bătălii, niciodată însă și războaiele.

Faimoasa evadare din temniță nu constituie decît un episod din lungul șir de aventuri care au marcat viața lui Giacomo Casanova. Documente descoperite ulterior au dovedit că acesta a lucrat multă vreme ca agent secret al Republicii venețiene.

PAGINI DIN ISTORIA SPIIONAJULUI

Unii autori versați în problemă susțin, mai în glumă, mai în serios, că pînă și omul primitiv se folosea de informații culese pe furiș, care, pe lângă buzduganul de piatră, au constituit cea dintîi armă a sa. Altminteri, cum s-ar fi ferit el din vreme de cetele de dușmani care se apropiau ca să-l atace? Iar în ceea ce-l privește pe legendarul Noe, atunci cînd a trimis porumbelul din arca sa pentru a afla dacă apele potopului s-au retras de pe suprafața pămîntului, ce a făcut el altceva decît să prefigureze una din metodele cele mai perfecționate de informație: recunoașterea aeriană? În fine, alții, referindu-se tot la Biblie, afirmă că echipa de „cercețatori” trimisă de Moise pentru a verifica dacă „Pămîntul Făgăduinței” era într-adevăr atât de bogat cum se spunea — și care s-au întors cu animale vii, ciorchini uriași de struguri și alte „dovezi palpabile” — a aplicat de fapt o metodă modernă folosită în activitatea

de spionaj: verificarea informațiilor primite din prima sursă...

ȘI FARAONII AVEAU SERVICII DE SPIIONAJ...

Părăsind terenul legendei și trecînd în domeniul faptelor istorice, trebuie spus că egiptenii antici posedau servicii de informații cu cîteva veacuri înaintea erei noastre. Primele mărturii privind prizonierii de război folosiți ca „limbi” datează încă din secolul al XIII-lea î.e.n., pe cînd Ramses al II-lea se afla în război cu regele hitiților.

În 1288 î.e.n. armata faraonului a parcurs într-o lună 600 de km fără să se întâlnească cu inamicul. Într-o zi, doi soldați hitiți s-au prezentat în tabăra egipteană și au povestit că armata lor se află încă departe și că este măcinată de răzcoalele oștenilor oboșiți de război.

Ramses, întrebîndu-se dacă această informație nu este prea frumoasă pentru a fi și adevărată, a trimis cîteva patrulare în recunoaștere. Una din acestea s-a întors cu alți doi prizonieri care, departe de a confirma afirmațiile „prizonierilor benevoli”, au arătat că armata hitită se află foarte aproape, că infanteria și carele de luptă „sînt numeroase ca firele de nisip din deșertul fără de sfîrșit” și că, în fine, soldații hitiți ard de dorul luptei. Ramses și-a revizuit planurile de luptă și, în bătălia de lângă Kades, i-a zdrobit pe dușmani.

Să facem acum un salt în timp. Se știe că în anul 622 Mahomed a fost nevoit să fugă din Mecca, orașul său natal, stabilîndu-se la Medina. După doi ani, în bătălia de lângă Badz, el a învins o armată din Mecca mult superioară propriei sale oștiri. Dușmanii săi din Mecca au hotărît atunci să se debaraseze de el, o dată pentru totdeauna. Au adunat zece mii de oameni, deci o oștire puternică

Debarcarea diviziilor franceze și engleze la Gallipoli (în fotografie) a fost pregătită în cea mai mare taină. Și totuși „secretul cel mai bine păzit din timpul primului război mondial” fusese dezvăluit cu multă vreme înainte într-un ziar elvețian!

Ion ASZODY
(Continuare în pag. 20)

pentru acele vremuri, și au pornit să cucerească Medina.

Profetul însă „prevăzuse” totul! El avea la Mecca adepții săi, care îl informau de fiecare mișcare a inamicului. Și iată că armata dușmană, sosind în fața Medinei, a rămas înmărmurită: orașul era înconjurat de un șanț și de un zid puternic! „Beduinii — scrie H. G. Wells — au considerat acest șanț ca un lucru complet lipsit de spirit cavaleresc. Și tot rotindu-se călare în jurul orașului, își exprimau pe șleau părerea, în cuvinte nedelicate, la adresa asediaților. Când și-au recăpătat calmul, cei din Mecca au construit o tabără, așteptând ca timpul și soarta să-i ajute. Dar iată că au venit ploile. Corturile lor se înecau în apă, focurile se stingeau, devenea tot mai dificilă pregătirea hranei. Beduinii au început să dea semne de nerăbdare, să se certe între ei. În cele din urmă armata cea mare s-a descompus fără să dea măcar o singură bătălie”.

Este cazul să amintim aici și despre secretul „focului grecesc”, pe care adversarii Bizanțului s-au străduit zadarnic să-l afle. În anul 678, arabii au fost nevoiți să ridice asediul Bizanțului, pe care de șapte ani încercau să-l cucerească. Se știe că apărătorii, cu ajutorul unui material inflamabil denumit „focul grecesc”, au incendiat flota asediaților. Arabii au făcut totul pentru a afla secretul acestei arme teribile, invenție a unui arhitect sirian emigrat în Bizanț. În cursul celor patru secole care au urmat, toți adversarii Bizanțului au încercat același lucru, însă fără rezultat. Spionii arabilor, bulgarilor, turcilor nu au reușit să descopere taina.

STRĂBUNUL „INTELLIGENCE SERVICE”-ULUI

În evul mediu orașele din nordul Italiei posedau servicii secrete relativ vaste și bine organizate. Orașe rivale ca Milano, Florența, Veneția și Genova se foloseau de agenții lor secreți în lupta pentru supremație, pentru cercetarea și cucerirea de noi piețe. Ba chiar, în acea epocă, diplomația a început să se cam confunde cu serviciul secret: în 1268 un decret al Republicii venețiene numea un „ambasador” ale cărui sarcini erau de fapt cele ale unui spion.

În Anglia așa-zisul „spionaj civil” a precedat, pare-se, pe cel militar. În 1330 regele Eduard al III-lea s-a împrietenit cu un diplomat al orașului Genova, Nicolino del Fiesco. Peste câțiva ani, acesta din urmă a devenit agentul secret al Angliei la curtea papală. Se pare că regele Eduard al III-lea își plătea bine agenții. În cartea sa „Serviciul secret al coroanei engleze”, M. G. Richings apreciază că organizația înființată prin 1330 poate fi considerată ca fiind străbunul „Intelligence Service”-ului.

În 1587, Filip al II-lea, regele Spaniei, a trimis împotriva Angliei faimoasa „Invincibilă Armada”, cea mai puternică flotă construită până atunci. Iată însă că în acel an, când era în joc poate însăși existența Angliei ca stat, serviciul secret organizat de Sir Francis Walsingham a izbutit să procure informațiile necesare privind planul de atac al spaniolilor, efectivele flotei și ale trupelor care urmau să fie debarcate în insulele britanice. Isto-

riicii afirmă că dezastrul flotei spaniole a fost determinat nu numai de năprasnica furtună dezlănțită în momentul trecerii „Invincibilei Armade”, în luna iulie 1588, prin Canalul Minecii, ci și de informațiile foarte precise obținute de Walsingham, care au ușurat considerabil sarcina apărătorilor insulelor britanice.

Interesant de remarcat că Sir Francis s-a plîns adesea de greutatea serviciului secret, din cauza zgîrceniei proverbiale a reginei Elisabeta. Până la urmă Walsingham a ajuns să finanțeze din propriul său buzunar activitatea serviciului de informații și a sărăcit complet... În schimb, aproape un secol mai târziu Oliver Cromwell a consacrat sume importante în acest scop atât în timpul războiului civil din Anglia cât și în cursul războaielor purtate de Anglia împotriva Olandei, Portugaliei și Spaniei. Samuel Pepys, om politic și scriitor englez, nota în memoriile sale la 14 februarie 1668, adică zece ani după moartea lui Cromwell: „Astăzi, când în parlament a venit vorba de problema serviciului de informații, secretarul Morrice a declarat că nu i se alocă anual pentru acest serviciu decât 700 lire sterline, în timp ce Cromwell dădea 70 de mii de lire pe an!”

FREDERIC AL II-LEA ȘI MAREȘALUL DE SOUBISE

În Franța, cardinalul Richelieu, dar mai ales Louvois, ministrul de război al lui Ludovic al XIV-lea, au folosit o largă rețea de spioni. Tehnica militară se dezvoltă, iar armata regală devine o armată regulată, disciplinată, defilând în cadența denumită „pasul lui Louvois”. Tot Louvois a organizat, primul, aprovizionarea regulată a armatei, iar în jurul anului 1675, și serviciul de spionaj.

În 1756 s-a creat în armata franceză un post denumit „șeful spionilor”, care însă a fost curînd desființat. Iată ce spunea în 1778 generalul francez Grimoard, scriitor și strateg militar: „Cînd un suveran, un ministru sau un general nu cunoaște suficient ce se petrece în armatele sau în țările inamice sau chiar prietene, el nu trebuie să neglijeze nici un mijloc pentru a-și procura spioni buni, de orice fel și pentru toate treburile. Spioni se găsesc în curțile regale, în armate, în orașe, în câmpiile singuratic și chiar în mănăstiri”.

În Prusia, Frederic al II-lea a stabilit chiar și legi reglementînd sarcinile și obligațiile spionilor. Comentînd nenorocirile unuia din adversarii săi în timpul războiului de șapte ani, el spunea cu mîndrie: „Mareșalul de Soubise este permanent urmat de o sută de bucătari. Eu, în schimb, trimit întotdeauna înainte o sută de spioni”.

În acea perioadă — și mai târziu — lipsa de hărți a impus de multe ori întrebuițarea largă a spionilor pentru obținerea de informații topografice. Napoleon folosea agenți speciali pentru procurarea de hărți. În anii care au precedat războiul franco-prusac din 1870-1871, lipsa de hărți detaliate ale Germaniei a complicat mult munca serviciului secret francez. De altfel inexistența unor hărți exacte, a datelor topografice precise pentru unele regiuni, s-a resimțit chiar pînă în cel

de-al doilea război mondial. Despre toate acestea vom vorbi cu o altă ocazie.

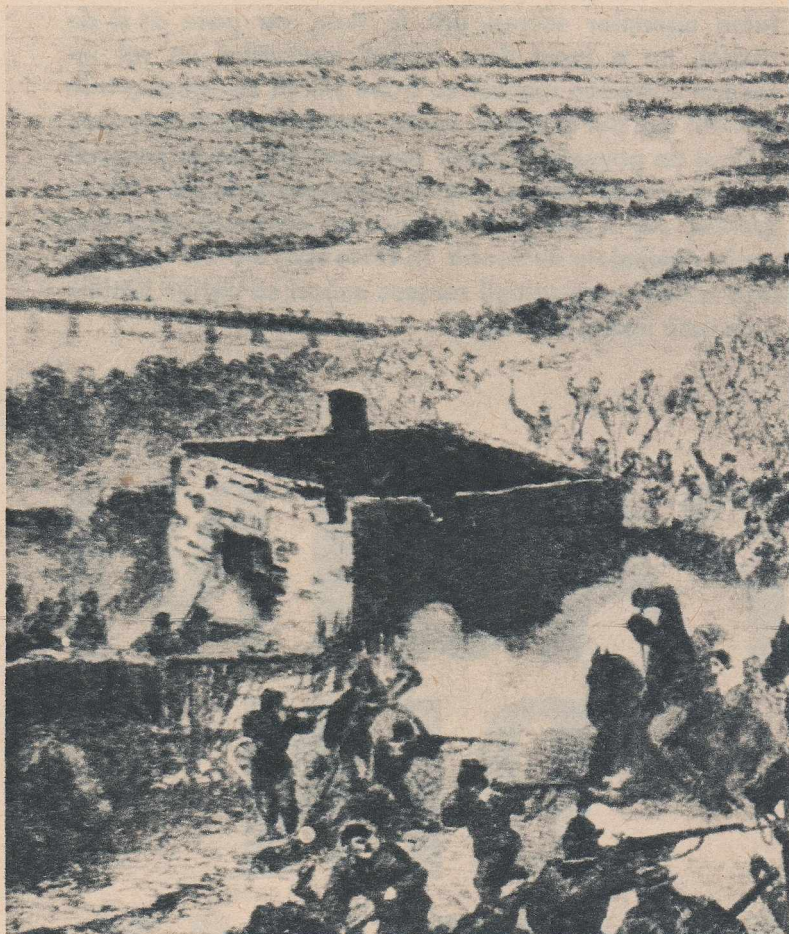
CASANOVA NECUNOSCUT

Unul dintre cei mai celebri spioni ai secolului al XVIII-lea a fost Casanova de Seingalt, aventurier de mare clasă, cunoscut mai ales prin isprăvile sale amoroase. Or, cuceririle sale feminine nu erau adesea decât un paravan menit să mascheze activitatea sa de agent se-

Foscarini și să-și reia activitatea de spion.

BĂTĂLIA DE LA BULL RUN ȘI DOAMNA GREENHOW

Serviciile de informații în sensul modern al cuvîntului nu au apărut decât în secolul al XIX-lea, cînd o dată cu dezvoltarea tehnicii, ele au adoptat noi forme de organizare. Exacerbarea conflictelor de interes între marile state capitaliste a determinat și sporirea importanței serviciilor de spionaj.

De înfrîngerea trupelor nordiste la Bull Run, în războiul civil american este legat numele Rossi Greenhow, o aristocrată-spionă care a comunicat de la Washington generalului sudist Beauregard date prețioase precum bătăliei.

cret în slujba ba unei, ba altei țări. Pelerinajul său prin Europa a fost înlesnit de sarcinile secrete încredințate de diferite guverne.

În 1753, Casanova se stabilește la Veneția, devenind bun prieten cu cardinalul de Bernis, ambasadorul Franței, și cu Murray, ambasadorul Angliei. Apoi, condamnat la cinci ani închisoare, își câștigă faima printr-o evadare spectaculoasă. El avea să revină la Veneția abia în 1774, cînd este grațiat. Vestitele sale memorii se opresc cam la această epocă. Ce s-a întimplat după aceea? O seamă de rapoarte ale poliției dovedesc că el a devenit agent secret al Veneției. În această perioadă Casanova circula în Europa sub numele fals de Antonio Prtolini și, de pretutindeni, trimite informații guvernului Republicii venețiene. Iată însă că în 1783 el se ceartă cu venețienii și părăsește serviciul republicii, pentru ca ceva mai târziu să devină, totuși, confidentul ambasadorului venețian

Sistemul informațiilor militare moderne a fost pentru prima dată organizat în cursul războiului civil (1861-1865) din Statele Unite. Acest război a fost de fapt primul conflict armat modern. În luptă și-au făcut botezul focului mijloacele moderne inventate de la începutul secolului; s-a întrebuițat calea ferată pentru transportul de trupe; informațiile, ordinele, dispozițiile și știrile au fost transmise cu telegraful; baloanele au fost folosite de către observatori militari, iar vasele militare de tip nou — cuirasatele — au revoluționat tehnica navală. Și tot războiul civil din S.U.A. ne oferă un elocvent exemplu al triumfului informației moderne: victoria generalului sudist Beauregard asupra lui McDowell la Bull Run (statul Virginia) la 21 iulie 1861. Ea s-a datorat în bună măsură faptului că trupele sudiste dispuneau de informații deosebit de prețioase.

Abia după război s-a aflat că

sudiții aveau ca informatoare pe Rose Greenhow, o văduvă aristocrată care locuia la Washington. La recepțiile date de această „doamnă din lumea mare” se întâlneau oameni politici, diplomați, generali din Nord, și spusele lor erau notate cu grijă... Grație acestei bogate surse de informații, transmise fără întârziere la destinație cu ajutorul mijloacelor moderne, armatele din Sud erau la curent cu intențiile nordiștilor. Rose Greenhow i-a comunicat lui Beauregard toate infor-

derne”. În 1855, o dată cu crearea Serviciului de informații al Ministerului de Război, completat în 1886 cu Serviciul de informații navale.

Odinioară spionajul era folosit mai mult în timp de război sau în perioada de pregătire a războaielor. În epoca modernă însă procurarea de informații a devenit o necesitate permanentă, pentru că progresul tehnic a dus la schimbări rapide și continue în dezvoltarea mijloacelor de atac și de apărare. Spionajul a crescut deci în importanță, fără a deveni, bineînțeles, atotștiutor și infailibil. Istoria modernă cunoaște nenumărate cazuri în care eșecurile s-au datorat unor informații false sau altora, reale dar netransmise la timp ori pur și simplu neluate în seamă.

ÎNȚIMPLAREA DE LA MICMAȘ

Să ne întoarcem pentru o clipă la Biblie. De astă dată ea se află în mina unui tânăr ofițer britanic, Vivian Gilbert. Calendarul arată 14 februarie 1918. Primul război mondial intrase în ultima sa fază...

Cea de-a 60-a divizie britanică din Palestina primise ordinul să atace orașul Iericho și să arunce trupele turcești dincolo de Iordan. Or, pentru a pregăti acțiunea, englezii trebuiau să ocupe mica localitate Micmaș. Auzind de acest nume, Gilbert și-a amintit că l-a mai întâlnit undeva, în Vechiul testament. A luat deci Biblia și a citit capitoul care istorisește despre întimplarea lui Ionatan, fiul lui Saul, plecat în recunoaștere spre tabăra filistinilor. „Între trecătorile prin care el a căutat să ajungă la filistini — citi Gilbert — se afla de o parte un colț de stîncă și un colț de cealaltă parte... Una din aceste stînci este la nord, în fața așezării numite Micmaș, cealaltă la sud, în fața așezării numite Gheba...” Când Ionatan, însoțit numai de un singur oștean, a apărut în fața filistinilor adormiți, aceștia, crezîndu-se încercuți de oamenii lui Saul, au fugit.

Poate stîncile există și astăzi... — gândi ofițerul. Patrulele trimise în recunoaștere s-au întors cu un rezultat afirmativ. Planul fu modificat și o singură companie porni la atac. Podișul biblic fu atins fără incidente cu puțin timp înaintea zorilor, iar unitatea turcă, buimăcă de somn, s-a crezut încercuită și s-a predat.

Cazul de la Micmaș dovedește că o informație cît de veche poate fi folosită cîteodată cu succes. În alte cazuri însă — și există destule în istoria spionajului — chiar și informațiile cele mai proaspete pot fi eronate sau neluate în seamă. Wilhelm al II-lea în 1914 și Hitler în 1939 au fost informați de serviciul de spionaj german: Anglia nu va intra în război împotriva Germaniei! Serviciul secret al kaiserului a făcut aprecieri greșite și în privința duratei mobilizării generale a armatei ruse, iar cînd aceasta a apărut în Prusia orientală, cartierul general german, surprins, a trebuit să retragă două corpuri de armată de pe frontul din vest tocmai în momentul decisiv al bătăliei de la Marna. Nu o dată spionajul japonez a indus în eroare guvernul mikadoului în privința potențialului militar al Statelor Unite, iar Mussolini dispunea de date eronate — furnizate de spionajul italian — în privința forțelor adversarilor. Astfel, el a început campania împotriva Greciei pe

baza unor informații insuficient de temeinice sau chiar false. „Intelligence Service”, la rîndul său, nu a aflat de sosirea în Africa a mareșalului Rommel decît două săptămîni după debarcarea unei întregi divizii blindate germane.

CIMITIRUL INFORMAȚIILOR

Au fost și împrejurări cînd chiar informații militare importante, publicate în presă, le-au scăpat serviciilor secrete interesate. Să amintim de pildă cazul mortierelor Skoda. În 1912 renumitul reporter Egon Erwin Kisch a descoperit că uzinele Skoda din Pilsen ale armatei austro-ungare au comandat unele prese hidraulice și mașini-unelte de dimensiuni excepționale. Kisch s-a întâlnit apoi cu un grup de ingineri la hotelul Waldek din acel oraș și, stînd de vorbă cu ei, a stabilit fără multă greutate că uzinele Skoda construiau pentru Germania — cu ajutorul mașinilor-unelte mai sus-menționate — mortiere mobile de 305 mm. Reporterul a relatat descoperirea sa într-un cotidian din Praga, dar, lucru ciudat, apariția acestei știri nu a atras de fel atenția serviciilor de spionaj interesate. Iar cînd în vara anului 1914 uriașele tunuri au răsarit ca din pămînt în fața fortificațiilor din Belgia, surpriza a fost totală. Serviciile secrete ale Antantei au început să vorbească despre „arme secrete a căror existență a fost, pînă atunci, cu succes ascunsă de către germani”.

Iată și un alt caz interesant. Se știe că în octombrie 1915 cîteva divizii franceze și britanice au debarcat în peninsula Gallipoli, lîngă Dardanele. Această operație de mare anvergură a surprins complet puterile centrale. Ba chiar, în legătură cu aceasta, serviciile de spionaj ale Germaniei și Austriei vorbeau de „secretul cel mai bine păzit din timpul primului război mondial”. Și totuși acest „secret formidabil” fusese dezvăluit cu destulă vreme înainte de către un reporter elvețian și publicat în ziarul la care lucra! Informația a fost transmisă la Viena însă a nimerit în clasicul „cimitir” al informațiilor neexploatate. Este adevărat că în cele din urmă debarcarea de la Gallipoli nu a reușit. Cu toate acestea, ea a jucat un rol destul de important în desfășurarea ulterioară a războiului în această parte a Europei.

În fine, un ultim exemplu. În preajma debarcării trupelor aliate în Franța, în martie 1944, generalul Eisenhower și-a mutat cartierul general de la Londra la Bushy Park pentru a se feri mai bine de spionajul nazist. Unul din agenții hitleriști a semnalat totuși la Berlin această mișcare și apoi a anunțat chiar data exactă a debarcării. Informația a ajuns pînă la Hitler, dar acesta a refuzat să-i dea crezare, avînd ideea fixă că aliații nu vor îndrăzni să debarce pe continent...

★

Cititorul a remarcat, desigur, că atunci cînd am vorbit despre nașterea diferitelor servicii secrete nu am pomenit mai nimic despre epoca napoleoniană. Or, în istoria spionajului, din motive ce se vor vedea, ei i se cuvine un capitol aparte. Îl vom schița într-unul din numerele viitoare.

Ion ASZODY

Microfileton

FONDANTE ȘI ANEMONE

Ideea de a răspîndi, prin multiplicare, operele de artă este oportună, chiar dacă exigența criticului nu este satisfăcută de calitatea reproducerilor, oricum imperfecte. Dar nu în orice condiții, și, mai ales nu în ipostazele culinare ori de igienă domestică.

Cînd intri într-o măcelărie ești pregătit psihologic pentru un excelent rasol alb și nici nu îți-ar trece prin minte că ai putea să meditezi asupra Grațiilor lui Regnault ori asupra Concertului Mozart al lui Dufy. Tot așa după cum ar fi monstruos să auzi în hală, cînd negociezi morcovi ori ceapă proaspătă, acordurile Sonatei lui...

Zelul, în această privință, ar avea efectul medicamentelor care produc stări alergice. Într-una din după-amiezile acestor zile cu iz primăvărat, am intrat într-o cofetărie. Bogatele sortimente de dulciuri te ispitesc și prin cromatica lor variată de la brunul ciocolatei la albul vestal al frișcăi și verdele veronez al broscuțelor cu fistic, adică fistichii.

În raft, aceeași orchestrație plastică în aranjamentul muzical al întreprinderii de vinificație: cocteil cu ouă, cremă de portocale, vișine în stare de ebrietate. Și, deodată, ca într-o scenă de umor absurd: anemonele! Anemonele lui Luchian, sub care vegetau în stare de somnolență, alinate pe culori și criterii de umplutură, fondantele. Reproducerea, trasă în tiraj de serie și lipită cu pap, acoperea cu prestigiul ei de muzeu cealaltă „capodoperă”, a cofetarului, bomboanele. Capacul întredeschis, pentru ispită și reclamă, asocia nemuritorul roșu profund, de catifea, cu rozul și galbenul produsului ambalat, într-o totală confuzie artistică.

Cumpărătorul, intrat pentru a se delecta cu zaharicale, cum ar zice coana Chirița, asociază reproducerea cu propriile-i apetențe și riscă să confunde celebra floare imortalizată, cu un nou sortiment al fabricii „Dezrobirea”.

— Ce reprezintă ilustrația asta? — am întrebat pe vînzătoarea candidă și imbujorată ca și șerbetul de zmeură din vitrină.

— Dumneavoastră nu vedeți? Flori, Dacă nu vă plac, sint și cu trandafiri.

— Și cu ce-s umplute?

— Florile?

— Nu, bomboanele.

— Dacă luați pentru un copil, avem cu povestea lui Harap Alb sau Motanul Încălțat.

Într-adevăr, poveștile sint mai ușor de reținut, pentru că au haz și atunci cînd servesc ca ambalaj. Măninci ciocolată și hirtia scutește bunica să-și depene amintirile. Așa cum se tipăresc desene spirituale pentru cei mici, cu anecdote infantile, ori pisici mucalete pot fi găsite soluții amuzante și pentru cei mari. În orice caz, atunci cînd facem educație estetică, să nu exagerăm și să punem friu fan-teziei, căci altfel ne putem trezi cu furculița în chip de „coloana lui Brâncuși” și suporturi pentru tacimuri de forma gînditorului lui Rodin.

C. N. CONSTANTINIU

mațiile privind planurile de luptă ale lui McDowell.

Cele petrecute la Bull Run dovedesc o dată mai mult importanța unui bun sistem de informații pentru cîștigarea unei bătălii. Dar — și acesta este esențialul — nici bătălia de la Bull Run, nici alte bătălii cîștigate de Sudul sclavagist nu au putut împiedica în cele din urmă victoria statelor din Nord — victorie născută din cerințele economice și sociale ale timpului.

SE NAȘTE SPIONAJUL MODERN

Urmînd exemplul celor două tabere de pe continentul american, înclătate în focul războiului civil, Prusia și-a creat în 1866 un serviciu de spionaj pentru a pregăti războiul cu Austria și Franța. De altfel și aceasta din urmă a înființat în 1868 un birou de informații militare și politice, ca o secție a... Arhivelor de război. „Intelligence Service” în Anglia a intrat în ceea ce unii autori numesc „faza sa mo-

cadran

INTERNATIONAL

ȘI „CIVILTĂ CATTOLICĂ”...

Se știe ce s-a întâmplat la Roma. Piesa lui Hochhuth — „Vicarul” — a stîrnit indignarea unor oficialități catolice; poliția a intervenit, piesa nu a mai putut fi reprezentată într-un teatru particular, sala însăși a fost asediată, s-au folosit gaze lacrimogene pentru evacuarea artiștilor. În cele din urmă, curajoșii actori au jucat piesa în fața unui mic număr de persoane, în localul unei librării.

Cînd scriitorul german și-a construit piesa ce avea ca temă relațiile Vaticanului cu autoritățile Germaniei fasciste, probabil că el nici nu bănuia ce bogăție de material documentar a ignorat fără voia sa. În lunile din urmă au apărut numeroase lucrări referitoare la legăturile dintre fostul papă Pius al XII-lea și regimurile fasciste din Germania și Italia. Despre câteva dintre acestea s-a relatat într-unul din numerele trecute ale revistei. Cu puține zile în urmă, la Roma au apărut noi și interesante date referitoare la activitatea Vaticanului în perioada antebelică. Este vorba despre o serie de documente apărute — și aici intervine elementul deosebit de interesant — nu în presa laică, ci chiar într-o publicație religioasă, în „Civiltă catolică”.

Firește, scopul culegerii nu-l constituie acuzarea fostului papă. Fără să vrea însă, inițiatorii publicării documentelor au pus astfel la îndemîna acuzatorilor fostului papă un material deosebit de interesant. Documentele se referă la două fapte petrecute în 1937 și 1939, răsîmp în care cardinalul Pacelli (cel ce avea să devină

Pius al XII-lea) acționa în vederea unui acord cu Germania hitleristă.

În martie 1937, Pius al XI-lea elaborează o enciclică în care denunță „situația bisericii catolice în Reichul german”. Berlinul protestează, iar cardinalul Pacelli încearcă să atenueze condamnarea papală, subliniind limitele acesteia și punînd accentul pe posibilitățile de a se ajunge la o înțelegere între Vatican și Germania hitleristă, pe terenul luptei anticomuniste. În acest moment cardinalul Mundelein din Chicago interpretează enciclica în sensul dorit de opinia publică și-l atacă direct și violent pe Hitler. Berlinul protestează din nou. La o reuniune a cardinalilor, convocată special pentru discutarea acestui caz, Pacelli consideră că aprecierile cardinalului american „împotriva capului statului german nu sînt prea ferice”. Ulterior, Pacelli declară și mai clar că Mundelein „nu reprezintă și nu vorbește în numele sfîntului scaun”.

După ce Pacelli a devenit papă, în 1939, el a prezentat în fața cardinalilor noul mod în care înțelege să-și promoveze principiile de politică externă. Predecesorul său — a afirmat prospătul papă Pius XII — deși s-a gîndit adesea la ruperea relațiilor diplomatice cu Germania, a atras totuși atenția asupra necesității de a menține legăturile cu autoritățile germane.

Faptul că scaunul papei a fost ocupat de un filogerman a fost semnalat Berlinului de către ambasadorul Germaniei. Acesta a relatat cum a fost primit în audiență de noul prelat, cum i-a înmînat acestuia un mesaj din partea lui Hitler, redactat în termeni chiar mai călduroși decît prevedea protocolul. Puțin timp după aceea, ziarul „Osservatore romano” a primit dispoziții să nu mai critice Germania, iar cardinalilor li s-a vorbit despre necesitatea unor compromisuri cu națiții.

E. GRECU

O NOUĂ „EPOCĂ A FIERULUI”?

Nu demult Miss Franța a produs o oarecare senzație apărînd îmbrăcată într-o rochie confecționată din... oțel. Să fi devenit oare admiratorii acestei tinere persoane atât de neastîmpărați încît să justifice luarea unor astfel de măsuri drastice de apărare? Explicația se află în cu totul altă parte și rochia de oțel — impermeabilă, suplă și rezistentă la purtat — trebuia de fapt să illustreze într-un mod deosebit de pregnant întrebările multiple la care se poate preta acest metal. De altfel cei aproximativ 800 de oameni de știință, ingineri, arhitecți și industriași întruniți în marele ducat de Luxemburg către sfîrșitul anului trecut pentru a discuta o problemă de arzătoare actualitate pentru industria siderurgică vest-europeană: aflarea de noi deșeușuri pentru producția ei de oțel, au luat în considerare aceste întrebări multiple pe care și le-a găsit oțelul în vremea din urmă.

În ultimii zece ani, producția mondială de oțel s-a dublat:

Oțelul, după cum se vede, și-a făcut intrarea și în... modă.

după cum relatează „New York Herald Tribune”, în R.F.G. se produc 550 kg de oțel pe cap de locuitor, în S.U.A. 524, în Franța 387. În Italia, în aceeași perioadă, producția globală de oțel a crescut de la 3 la 10,2 milioane tone. Paralel cu aceasta, progresele tehnice realizate în diverse ramuri industriale tind să reducă consumul de oțel pe unitate produsă. Astfel, automobilele devin din ce în ce mai ușoare, iar la vapoarele construite în prezent se consumă mai puțin oțel. În căutarea de noi deșeușuri, industria siderurgică își îndreaptă cu spețanță privirile înspre sectorul construcțiilor, căruia creșterea vertiginoasă a populației globului îi pune în față sarcini realmente colosale în anii ce vin.

Pentru a face față concurenței betonului și altor materiale, ceretătorii din industria siderurgică oferă constructorilor diverse inovații atrăgătoare, cum ar fi oțelul care lasă să treacă fumul de țigară și care poate fi, deci, utilizat în construcțiile climatizate, sau tavanul de oțel care se menține pe bază de magnetizare și care poate fi montat într-un răstimp de numai câteva minute.

Între timp, se lansează și „rochia de oțel”: la urma urmei prezentarea unui material de construcție atât de neobișnuit nu este un aspect chiar atât de minor al problemei. Nu reprezintă oare femeile mai mult de jumătate din populația planetei?

R. VIANU

„PIETONUL VA FI REGE”...

„În orașul viitorului, „centrul centrului” îl va constitui o sală de spectacole, iar pietonul va fi rege. Garașele vor fi situate ceva mai departe de centru sau sub pămînt. Vehiculele de transport în comun, pe măsură ce se vor apropia de cartierele comerciale ale orașului vor lua și ele calea subterană. Iar deasupra, oamenii se vor plimba în voie prin pietre frumos ornamentate și pe aleile dintre clădiri, sau vor hoinări sub arcade de sticlă în fața vitrinelor. Apartamente și birouri, magazine și teatre, localuri de recreare și restaurante vor fi astfel plasate, încît de la unul la altul să poți merge pe jos”.

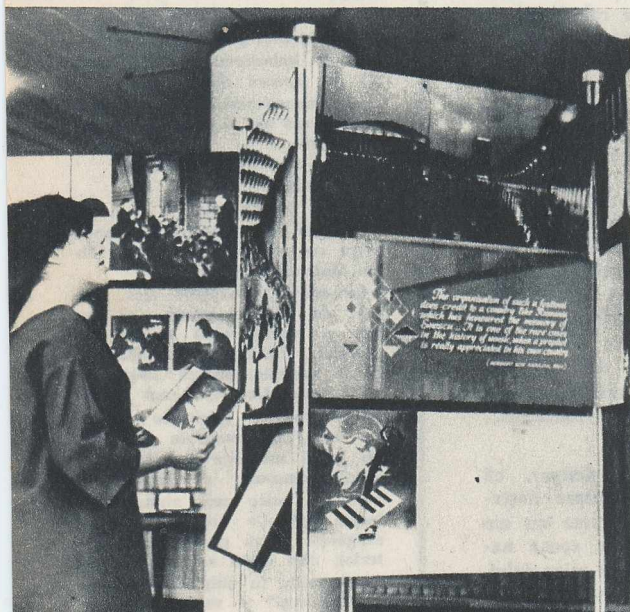
Rîndurile de mai sus le-am extras dintr-un articol apărut de curînd în revista „U.S. News and World Report” sub titlul „Marile orașe încearcă să recîștige terenul pierdut”. El nu aduce, poate,

previziuni senzaționale în ceea ce privește arhitectura viitorului; în schimb evidențiază unele preocupări urbanistice actuale în S.U.A. În adevăr, revista explică elaborarea unor astfel de planuri prin tendința de a se pune capăt „fugii către suburbii”. Este vorba de milioanele de oameni care lucrează în marile orașe, dar locuiesc în afara lor, preferînd să piardă zilnic un ceas și mai bine cu drumul, în schimbul unor condiții mai bune de locuit (aer nevițiat, spații verzi etc.).

Desigur, problema este foarte complexă, o multitudine de factori, în funcție de condițiile concrete din locul respectiv, pleddînd pro sau contra unor asemenea „evadări”. Oricum, o serie de proiecte de construcții, preconizate — cu sau fără ajutor financiar din partea guvernului federal — pentru mai multe mari orașe americane, pare să aducă unele elemente noi în această privință. Există spre exemplu un plan de 30 de ani de „reînnoire” a Philadelphiei (cost: 3.500 milioane dolari); iar altul prevede ca o treime din orașul Boston să fie reconstruită sau reamenajată (1.300 milioane dolari); planuri similare se elaborează pentru Washington, Chicago și alte orașe. Întrucît ele ar urma să se înfăptuiască în principal prin investiții private, este greu de apreciat în ce măsură se vor realiza, avînd în vedere fluctuațiile economiei americane, diversele ciocniri de interese etc. Fapt este că, cel puțin după cum afirmă „U.S. News and World Report”, „în cercuri guvernamentale, industriale și sindicale se conturează o tendință crescîndă de a considera reconstrucția orașelor drept un sprijin deosebit de însemnat pentru economie în deceniile ce vor urma... Un studiu apreciază că ar fi necesare două trilioane de dolari, pe o perioadă de 20 de ani, pentru a moderniza toate orașele americane și a le aduce măcar la un nivel modest de eficiență și atractivitate”.

Evident, un asemenea program — pe care în condițiile din S.U.A., l-am putea asemui cu o ecuație cu multe, foarte multe necunoscute — este o problemă a viitorului. De domeniul realului sînt programele de construcții urbane care se desfășoară în momentul de față în unele mari orașe (un centru administrativ la Boston, necesitînd investiții de 200 milioane dolari, construcții la Pittsburgh — necesitînd alte 700 milioane dolari etc.). Se nase și probleme greu de rezolvat. „Micii oameni de afaceri izgoniți de buldozere — scrie revista sus-menționată — își exprimă nemulțumirea. Locatarii cu venituri mici, care trebuie să părăsească casele supuse demolării, întîmpină dificultăți în găsirea de noi locuințe la chirie convenabile. Părți importante ale secțiunilor urbane centrale sînt temporar paralizate în timpul lucrărilor de dărîmire și reconstrucție...”

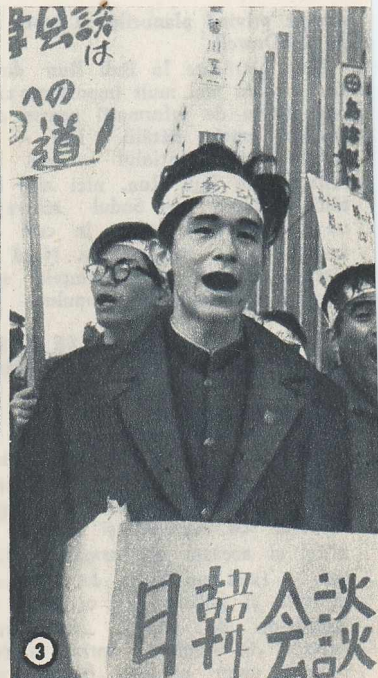
L. NIȚESCU

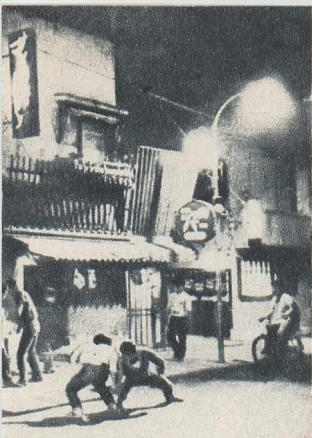

Aspect de la expoziția documentară închinată marelui muzician român George Enescu, deschisă recent la Royal Festival Hall din Londra.

În întreaga lume au loc demonstrații de protest împotriva acțiunilor agresive săvîrșite de Statele Unite în Vietnam, acțiuni care au culminat cu lansarea de bombe cu napalm și fosfor alb asupra unor puncte populate din R. D. Vietnam și folosirea de gaze toxice împotriva forțelor patriotice sud-vietnameze. Manifestîndu-și profunda indignare față de aceste crime, față de intervenția armată brutală împotriva poporului sud-vietnamez care luptă pentru a-și apăra dreptul de a-și hotărî singur soarta, femeile londoneze (fotografia 1), participanții la „marșul păcii” de la Bologna — Italia (fotografia 2), studenții din Tokio (fotografia 3) își alătură glasul opiniei publice mondiale care cere să se pună capăt folosirii gazelor în Vietnamul de sud, să se respecte acordurile de la Geneva din 1954 cu privire la Vietnam, să se pună capăt politici de extindere a agresiunii împotriva R. D. Vietnam iar poporul sud-vietnamez să fie lăsat să-și hotărîască singur soarta.

O bătălie în zori, în fața unui restaurant din districtul Shinjuku.

O „CARTE ALBĂ” A CRIMEI

Criminalitatea este un flagel care în marile aglomerări urbane ale lumii capitaliste bîntuie în aceeași măsură ca alcoolismul și prostituția. După cum se știe, criminalitatea a atins proporții record în S.U.A., dar nici alte țări nu se pot considera prea mult „rămase în urmă” din acest punct de vedere. Astfel, în Japonia numărul crimelor comise numai în zece luni ale anului 1964 a atins cifra înspăimîntătoare de 1.324.923, ceea ce reprezintă cu 2,9% mai mult decît în perioada corespunzătoare a anului 1963. Această cifră este furnizată de o „Carte albă” editată recent de poliția niponă. „Cartea albă” relatează că în Japonia se extinde din ce în ce mai mult practica „angajării de ucigași” care în schimb unor sume mai mult sau mai puțin substanțiale se obligă să înfăptuiască cele mai murdare treburi. Zece asemenea ucigași au fost arestați între lunile Ianuarie și noiembrie 1964, fiind implicați în patru cazuri de crime. Tarifele asasinatelor variază. Astfel, patru oameni implicați în luna Iulie într-un asasinat și-au împărțit o sumă echivalentă cu 3.000 dolari, în timp ce un șofer de taxi, angajat să ucidă pe directorul unei societăți în luna aprilie a anului trecut, a primit pentru această „afacere” 1.800 dolari.

„Cartea albă” a poliției japoneze semnalează totodată utilizarea tot mai frecventă de către criminalii a ...avioanelor pentru a se îndepărta de locul crimei.

I. M.

UN TELEFON ÎN ZORI...

Nu se împrăștiară bine umbrele nopții și în apartamentele lui Leoni, cel ce la Caracas a preluat puterea de la Betancourt, a început să zburde telefonul. A ascultat cu atenție ce i se relata. Un minut, două, trei. A format apoi, la rîndul său, un număr de telefon, stricînd cele mai dulci clipe de somn ministrului denumit al Justiției. Și acesta a ascultat. Cu atenție este puțin spus. Pînă cînd, la celălalt capăt al firului receptorului a fost trîntit în furcă, pe el îl trecuseră nădușele. A pus și el mîna pe telefon. Ordine și ... destituiri. Astfel au fost scoși din funcție într-o clipită ofițerul de poliție care comandase operațiunea „night-clubs”, precum și un mare număr de agenți aflați în subordinea acestuia, urmînd ca „epurarea” P.T.J. (poliția tehnică juridică — una din numeroasele instituții polițiste ale regimului) să continue și după aceea...

Știrea despre sus-amintita întîmplare s-a răspîndit cu repeziune, fără a fi cunoscute însă, pentru moment, cauzele care au generat-o. Dar secretul nu a putut fi păstrat prea multă vreme. Cu atît mai mult cu cît destituirile au coincis cu punerea în libertate a peste 1.200 de arestați!

Ce se întîmplase? În respectiva noapte, poliția tehnică juridică a efectuat o mare rază în localurile de noapte ale Caracasului — acolo unde se cheltuiesc imense sume de bani obținute pe căi ciudate, unde se practică diferite jocuri de noroc, unde anumite persoane vin îmbrăcate extrem de sumar. Și poliția de moravuri a arestat fără alegele. Organizatorul razei se gîndea că va bineveni de la mai marii săi. Aceștia ar fi putut să vorbească apoi despre „lupta” regimului împotriva corupției etc., iar opinia publică ar fi fost îndemnată astfel să uite presiunile singeroase ale regimului împotriva forțelor patriotice. Zele ofițer de poliție a dat însă greș. Printre cei 1.200 de arestați se aflau: un locotenent colonel din armată, numeroși oficiali ai „găzii naționale”, mai mulți deținători ai unor importante posturi în administrația de stat și, vă rog citiți cu atenție, însuși comandantul poliției!

Cine a telefonat primul președintelui Leoni nu se mai știe. Furia acestuia s-a dovedit însă justificată. „Prada” strînsă de poliția de moravuri într-o singură noapte era un colosal act de acuzare pentru potențați regimului. Ea punea în lumină putreziciunea acestuia. Era o dovadă în plus adusă afirmațiilor forțelor

patriotice cu privire la persoanele aflate în slujba sîngerosului regim. Faptul nu putea fi lăsat deci nepedepsit.

Îată de ce nici nu se împrăștiară bine umbrele nopții și în apartamentele lui Leoni a început să zburde telefonul...

Eugen PHOEBUS

ȘI PE PIAȚA COSMETICE-LOR...

Industria cosmeticelor a luat în Franța proporții nemaiîntîlnite. 800 milioane de tuburi, flacoane, borcane, cutiute sînt vîndute anual. 200 de firme franceze de parfumi și produse cosmetice — a căror cifră de afaceri a atins suma de 1,5 miliarde franci — se concurează pentru atragerea clientelei feminine. Sînt puse în circulație nu zece sau sute, ci mii de nuanțe de ruj de buze... Publicitatea abilă proclamă mereu alte culori „la modă”, sesizînd sensibilitatea feminină pe acest tărîm.

Dar iată că pe piața franceză s-au ivit nori amenințători. „Industria de lux tradițională a Franței”, scria revista L'Express, înfruntă tentativele societăților americane, care încearcă să arunce punți de aur pentru a pune mîna pe cîteva mărci celebre”. Dior, Lanvin, Guerlain, Balenciaga, Chanel, Fath — care dețin 85 la sută din exportul francez de specialitate — au respins propunerile americane.

Dacă în domeniul parfumurilor șansele nu le-au prea suris firmelor americane — parfumurile franceze fiind, potrivit, părerilor specialiștilor, inimitabile — în schimb producătorii americani de cosmetice vor să-și ia revanșa la capitolul creme și farduri. Elisabeth Arden, Helene Rubinstein, Revlon se străduiesc să se impună chiar acolo unde pînă deunăzi produsele franceze nu aveau egal, respectiv pe piața internă a Franței. În ultimul deceniu vînzarea de produse cosmetice în Franța a sporit de patru ori. Firmele americane, care dispun în S.U.A. de o piață considerabilă — ce întrece de două ori pe cea engleză și de cinci ori pe cea franceză — își consolidează pozițiile și aduc în Europa occidentală metode verificate pentru sporirea clientelei. Nici bărbații n-au rămas în S.U.A. impasibili în fața reclamelor insidioase: într-un singur an au fost vîndute produse cosmetice pentru bărbați în valoare de aproape 500 mi-

liane de dolari... Avînd un asemenea succes, ofensiva pe piața vest-europeană continuă: Revlon a anunțat construcția unei noi uzine în apropierea pădurii Rambouillet.

Z. F.

CINE-I BARBIE?

RĂFUIALA CU COPIII

Opinia publică mondială este profund răscolită și indignată de veștile despre intensificarea acțiunilor agresive ale trupelor americane în Vietnam, despre foloșirea în războiul împotriva patrioților sud-vietnamezi a gazelor toxice. Cundamînd acest fapt de o deosebită gravitate — contrar normelor dreptului internațional — ziarul englez „Scotsman” califică războiul din Vietnamul de sud „...exceptional de murdar, care devine chiar și mai murdar”. Cîteva fotografii publicate recent în săptămînalul vest-german „Quick” vor parcă să ilustreze aprecierile ziarului londonez, dezvăluind unul din cele mai tragice aspecte ale acestui război inuman: răfuiala cu copiii.

În „expedițiile de represalii” pe care soldații americani și al guvernului marionetă de la Saigon le întreprind în unele sate ocupate de patrioți, nu sînt găsiți de obicei decît copii și femei. Împotriva nevîrstnicilor și a femeilor fără apărare se revărsă atunci, plină de cruzime, furia neputincioasă a celor ce participă la aceste „expediții”.

Fotografia de mai sus, reproducă după „Quick”, și care are ca titlu semnificativele cuvinte: „Te mai întorci, tătucule?” înfățișează momentul capturării unui patriot, care n-a putut fugi la timp, împreună cu cei doi fii ai săi.

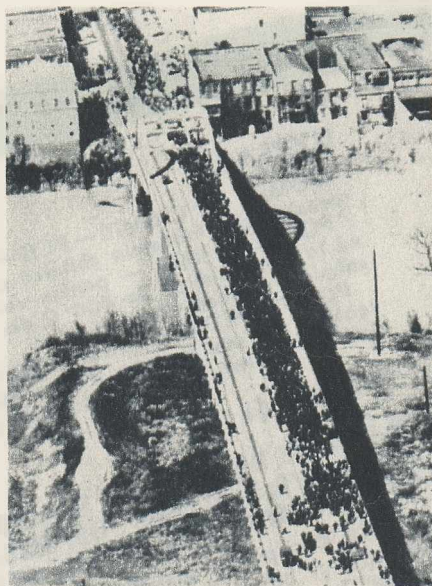
„Operațiunea s-a terminat — conchide „Quick”. Rezultat: zero. În aceeași noapte, Vietcongul (forțele patriotice — n.n.) va reveni în sat, și o dată cu el răzburarea...”

E. D.

I. CORIBAN

Încordarea în relațiile dintre Anglia și Spania în legătură cu diferendul privind statutul Gibraltarului se manifestă și în intensificarea măsurilor restrictive impuse de Spania la frontiera cu Gibraltarul.

În timpul desfășurării marșului de la Selma la Montgomery — manifestare organizată în semn de protest împotriva discriminărilor rasiale practicate în statul Alabama.

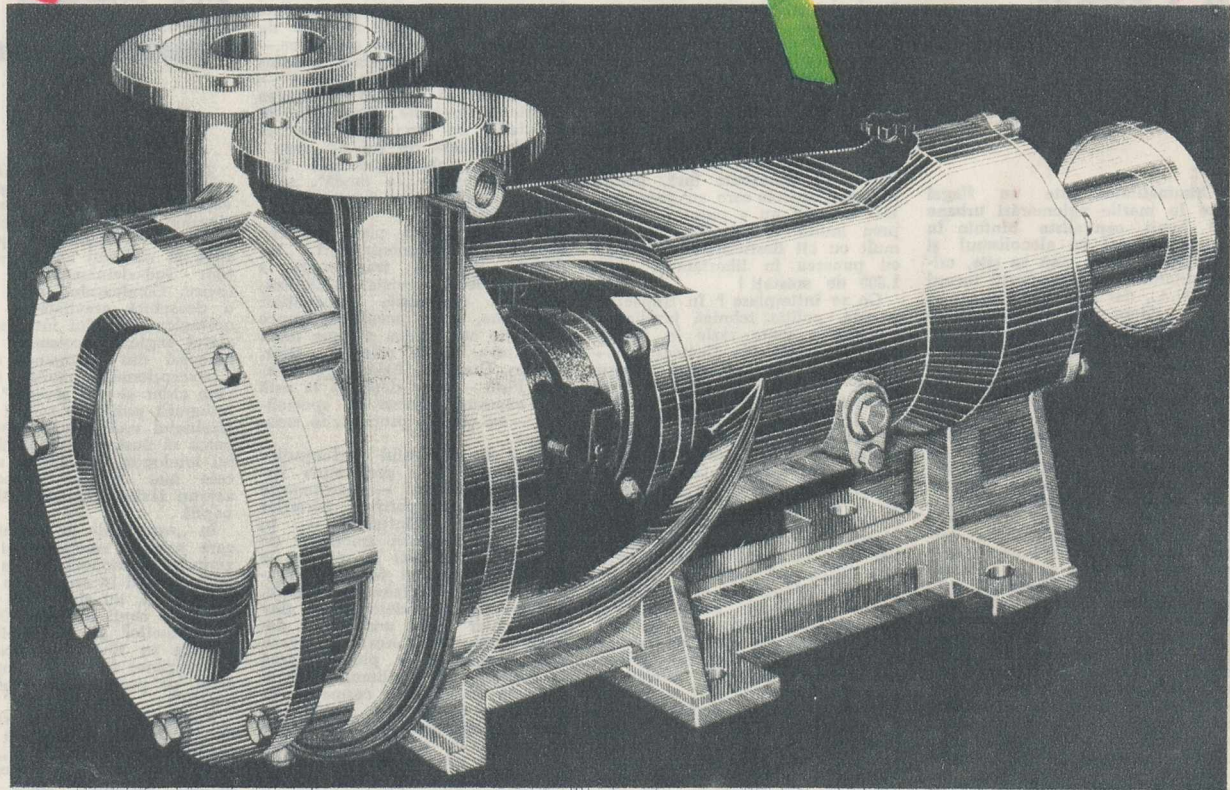
La expoziția națională „Totul pentru mare” deschisă la Stockholm a fost prezentat și un model de submarin pentru o singură persoană.

UZINA DE POMPE

București
strada
Ziduri Moși
nr. 25
telefon
35.50.00

LIVREAZĂ

POMPE DE CHIMIE — PCH — pentru transportul lichidelor corosive din industria chimică și alte industrii înrudite.
POMPE TERMA — pentru vehicularea lichidelor calde până la temperatura de 400°C chimică, chimică etc.
POMPE DE VID — MIL — cu inel de lichid, vid maxim realizat 30 mm Hg abs. pentru utilizarea în industrie, laboratoare și pretutindeni acolo unde se lucrează cu vid.

PRECUM ȘI :

■ **POMPE DE MINĂ** ■ **POMPE PENTRU LICHIDE ABRAZIVE** ■ **POMPE SUBMERSIBILE** ■ **POMPE DE CAZANE** ■ **POMPE DE UZ GENERAL ETC.**
Date complete privind întregul program de fabricație și caracteristicile produselor se pot lua la biroul de relații tehnice al uzinei — tel. 35.35.58